

۳

مسجد نواز اسلام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سند مسجد آزاد اسلامیه

تهیه و تنظیم: مرکز رسیدگی به امور مساجد
انتشار: چاپ نخست، پاییز ۱۳۹۷

مدیر هنری: محسن هادی

نشانی: تهران، خیابان جمهوری اسلامی، خیابان دانشگاه جنوبی، نبش

کوچه عطارد، پلاک ۵.

کد پستی: ۱۳۱۶۷۱۳۴۹۹

تلفن: ۶۶۴۹۷۰۲۷

www.masjed.ir

« فهرست

۱۰	امدل مفهومی مسجد تراز اسلامی
۱۱	اهویت
۱۶	اماموریت‌ها
۲۳	نقش آفرینان درونی
۲۵	اروحانی
۴۵	اطلاب (فضلاي) جوان و پر نشاط
۴۶	ایسیجیان
۴۷	اهالی مسجد
۵۰	امتولیان، مدیران و اماناء
۵۱	نقش آفرینان بیرونی
۵۴	امجاهدان و رزمندگان
۵۵	احوزه‌های علمیه
۵۶	امراکز رسیدگی به امور مساجد
۵۷	ادستگاه‌های حاکمیتی، دولتی و عمومی
۵۸	اعلمای دین، روشنفکران، هنرمندان و نویسندگان
۵۹	ادانشگاهیان و دانشجویان
۶۰	امردم (جوانان، پدران و مادران و همسران)
۶۱	اعوامل زمینه‌ساز و تسهیل‌گر (الزامات)
۶۷	آثار و برکات
۷۱	افرد تراز اسلامی
۷۴	اجامعه تراز اسلامی
۷۷	اویژگی‌ها

« دیباچه

در طلوعه چهل سالگی انقلاب شکوهمند اسلامی و بعد از چهار دهه تلاش و مجاهدت در عرصه‌های اقتصادی، سیاسی، نظامی و فرهنگی، فکر و کلام رسا و راسخ امام راحل به گوش می‌رسد که: «مسجد محلی است که از آن باید امور اداره شود. این مساجد بود که این پیروزی را برای ملت مادرست کرد. این مراکز حساسی است که ملت باید به آن توجه داشته باشند. اینطور نباشد که خیال کنند که حالا دیگر ما پیروز شدیم، دیگر مسجد می‌خواهیم چه کنیم. پیروزی ما برای اداره مسجد است.»^۱

در تمام این سال‌ها، فعالیت‌های شایان توجهی در بسیاری از نهادها و سازمان‌های متولی در حوزه مسجد صورت گرفته است. اما دانش تخصصی مدیریت مسجد و تدوین نظریات و تجربیات مرتبط با آن، در این دوره، امری مغفول و فراموش شده بود که در آستانه چهل سالگی انقلاب اسلامی و عطف به فرمایش امام عزیز عَزِزٌ تَعَالَى که پیروزی ما برای اداره مسجد است، بر آن شدیم، داشته‌های خود را در مرکز رسیدگی به امور مساجد که به تعبیر مقام معظم رهبری، به عنوان «مرکز و مرجع مقبول، آگاه و نافذالکلمه‌ای در امر مساجد» محسوب می‌شود، در حوزه‌های مطالعاتی، برنامه‌ای

^۱ ۵۹/۴/۲۰:

^۲ ابلاغیه‌ی رهبر معظم انقلاب به آیت‌الله مهدوی کنی برای تاسیس مرکز

و عملیاتی تجمیع و تدوین نموده و به محضر صاحب نظران، دست اندر کاران و کار گزاران عرصه مسجد تقدیم نماییم.

امید است ضمن مطالعه و بهره مندی از این مجموعه، با ارائه نظرات و پیشنهادات خود، در تکمیل هر چه بهتر و کیفی محصولات در حوزه مدیریت مسجد، سهیم باشید. فراموش نکنیم «چنانچه مساجد کیفیت شایسته خود را بیابد، هزینه های مادی و معنوی بسیاری از دوش جامعه، مردم و مسئولان برداشته خواهد شد»^۱.

مرکز رسیدگی به امور مساجد

^۱ : رهبر معظم انقلاب-۱۳۹۰/۷/۱۹

سند مسجد نزار اسلام

« مدل مفهومی مسجد تراز اسلامی

عبادت، امام عادل و هدایت، مهم ترین مولفه های هویتی مسجد تراز اسلامی است، به گونه ای که مسجد بدون آن ها، فلسفه وجودی خود را از دست می دهد و به طور اساسی نمی توان آن را مسجد نامید. حول این هویت، مأموریت های مسجد، مانند تربیت، معرفت افزایی و روشنگری شکل می گیرد. حفظ هویت مسجد و اجرای مأموریت های آن وظیفه نقش آفرینان درونی است. مهم ترین آن ها روحانی و امام جماعت است که نقش محور و مدیریت محتوایی معنوی مسجد را بر عهده دارد. نقش آفرینان بیرونی نیز با انجام وظایفی، عملیات مسجد را پشتیبانی می کنند. هر چند نبود عوامل زمینه ساز و تسهیل گر نقص محسوب می شود و انجام مأموریت ها و تحقق آثار را مختل، کند، کم اثر و گاه ناممکن می سازد. این مجموعه آثار و برکاتی را برای فرد و جامعه به ارمان می آورد و آنان را به تراز اسلامی می رساند و نهایتاً با تحقق همه این مؤلفه ها، مسجد ویژگی های جدیدی پیدا می کند که توصیف گر مسجد تراز اسلامی هستند.

« هویت

پدید آوردن هویتی به نام مسجد، در شمار زیباترین و پرمغزترین ابتکارهای اسلام در آغاز تشکیل جامعه اسلامی است.^۱ هویتی که با معابد مسیحی، یهودی، زرتشتی، بودایی و غیره متفاوت است. مسجد پایگاهی مبتنی بر ذکر الهی^۲ و با محوریت امام عالم و عادل است که در آن تنها به عبادت و امور اخروی بسنده نمی‌شود، بلکه امور سیاسی و اجتماعی مسلمین مورد اهتمام قرار می‌گیرد.^۳ با این وصف، مسجد مظهر آمیختگی دنیا و آخرت و پیوستگی فرد و جامعه در اندیشه‌ی اسلامی است.^۴

مولفه‌های هویتی، جزء ذات مسجد هستند و از آن جدایی ناپذیرند. به عبارت دیگر، بدون وجود این مولفه‌ها دیگر مسجد رانمی‌توان مسجد نامید. در واقع این مولفه‌ها فلسفه وجودی مسجد هستند و مسجد بودن مسجد، قائم به آن‌هاست. بنابراین بدون وجود آن‌ها، مسجد از مسجد بودن ساقط می‌شود و فقط کالبدی از آن باقی خواهد ماند. این مولفه‌های هویتی عبارتند از:

^۱ پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز، ۱۳۸۹/۷/۱۸

^۲ بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

^۳ صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۴۰، ۱۳۶۱/۷/۲۲

^۴ پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز، ۱۳۸۹/۷/۱۸

« خانه خدا و خانه مردم »

همان گونه که کعبه هم خانه خدا و هم خانه مردم است، مساجد نیز که فروع^۱ و میوه‌های شجره طوبای کعبه در سراسر گیتی هستند^۲، خانه‌های خدا در زمین^۳ و خانه‌های متقین^۴ هستند. همانند ستارگان که برای اهل زمین می‌درخشند، مساجد مایه نورافشانی برای اهل آسمان هستند.^۵ مسجد به عنوان خانه خدا، جایگاه ارتباط و خلوت انس با خداوند^۶ و مرکز اتصال بنده به منبع لایزال فیض و قدرت الهی^۷ و به عنوان خانه مردم، محل ارتباط و حشر مردم با یکدیگر است.^۸ مومنان با حضور در مسجد، به زیارت خداوند مشرف و از تکریم الهی برخوردار می‌شوند.^۹ همان گونه که کعبه خانه آزادی و آزادی است، مساجد نیز تحت تملک و سلطه احدی نیست و از اختصاص به هر شخص، گروه یا قوم و نژاد یا دولت و حکومت آزاد و مظهر مساوات مردمی هستند. همه مؤمنان در بهره‌مندی از مساجد، هم‌سان و هم‌تای یکدیگرند و باید هر گونه امتیاز طلبی فردی، نژادی، موقعیتی و مانند آن را از خود بزدایند.^{۱۰}

« پایگاه دین و هدایت الهی، کانون اصلی اسلام ناب »

اسلام بزرگ‌ترین و دیعه الهی در میان بشر است.^{۱۱} مساجد پایگاه‌های دین^{۱۲}، سنگرهای اسلام^{۱۳} و ظرف حرکت مردم در جهت دین هستند؛^{۱۴} بنابراین اسلام و جریان دین داری مردم، به مساجد وابسته است.^{۱۵} اگر مساجد تضعیف شود، اسلام و جریان دین داری در جامعه آسیب پذیر می‌شود.

۱. تفسیر تسنیم، ج ۶، ۶.

۲. تفسیر تسنیم، ج ۶، ص: ۵۵۶.

۳. ققی، ۱۳۸۶ هـ.ق، ج ۲، ص: ۳۱۸.

۴. مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۳، ص: ۳۶۲.

۵. ابوجعفر برقی، ۱۳۷۱ هـ.ق، ج ۱، ص: ۴۷.

۶. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸.

۷. بیانات در دیدار مردم قم ۱۳۷۵/۱۰/۱۹.

۸. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸.

۹. ابوجعفر برقی، ۱۳۷۱ هـ.ق، ج ۱، ص: ۴۷.

۱۰. تفسیر تسنیم، ج ۶.

۱۱. صحیفه امام، ج ۱۵، ص: ۱۴-۱۵، ۱۰/۴/۱۳۶۰.

۱۲. بیانات در دیدار جمعی از روحانیون ۱۳۷۰/۱۲/۱۴.

۱۳. صحیفه امام، ج ۱۵، ص: ۱۴-۱۵، ۱۰/۴/۱۳۶۰.

۱۴. بیانات در دیدار جمعی از روحانیون ۱۳۷۰/۱۲/۱۴.

۱۵. صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۲۰-۲۱، ۲۰/۴/۱۳۵۹.

از گونه‌های مختلف مساجد مستقر در اماکن مسکونی، تجاری، فرهنگی، آموزشی، اداری و نظامی^۱ باید جریان دین داری در سطوح مختلف محله‌ای، شهری، منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی توسعه و تعمیق یابد، زیرا مساجد تجلی‌گاه و مراکز بسط حقیقت اسلام^۲ هستند. اگر این کانون‌های اصلی تقویت شوند و به تراز مطلوب برسند، نظام اسلامی در کل قدرتمند می‌شود.^۳

« روحانی عالم و عادل (امام)

هیچگاه عالم خلقت از آئین بلیغ هدایت الهی خالی نبوده است و خداوند متعال همواره سلسله انبیاء و اوصیاء را از پاک‌ترین و شریف‌ترین انسان‌ها برای هدایت بشر به عبادت برگزیده و مسئولیت‌گران نبوت و امامت را بر عهده ایشان نهاده است. مساجد، مجالس انبیاء هستند^۴ به این معنا که ظرف رساندن جریان هدایت الهی به بندگان هستند. روحانیون عالم و عادل هم‌که وارثان انبیاء هستند، به عنوان امام مسجد، رکن اصلی و مایه حیات و قوام مسجد^۵ محسوب می‌شوند و ابلاغ دین الهی^۶ و هدایت مردمان و رهبری اجتماعی متناسب با سطح مسجد و حوزه نفوذ آن و انجام سایر مأموریت‌های مسجد تراز اسلامی بر عهده آنان است. از این رو، دشمن همواره در پی تضعیف روحانیت و بیرون راندن آنان از مساجد^۷ برآمده است تا از این طریق مساجد را به کالبدی بی‌روح و بی‌اثر تبدیل کند.

« جایگاه عبادت، ذکر و معنویت

هر چند سراسر زمین عبادتگاه است، اما مسجد مهمترین مرکز عبادی است.^۸ مساجد از آن خدا و مراکز توحید هستند. بنابراین مساجد محل توجه خالصانه مردان الهی به معبود، عدم توجه به غیر خدا حتی به خود عبادت^۹، و جایگاه ذکر کثیر الهی^{۱۰} هستند. به همین دلیل خداوند به مساجد

۱. گونه‌بندی و سطح‌بندی مساجد. مرکز رسیدگی به امور مساجد. ۱۳۹۵

۲. صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۵، ۱۳۵۹/۴/۲۰

۳. بیانات در دیدار انجمن جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۴. نوری، ۱۴۰۸، ج ۲، ص: ۳۶۳

۵. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

۶. بیانات در دیدار انجمن جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۷. صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۳۶۱، ۱۳۵۹/۸/۲۶

۸. تسنیم، جلد ۶، صص ۲۴۲-۲۴۴

۹. تسنیم، ج ۲۸، صص: ۴۱۷-۴۱۹

۱۰. سوره حج، آیه: ۴۰

اذن تکوینی رفعت داده است به گونه ای که هیچکس نمی تواند از عظمت آن ها بکاهد.^۱ مومنان در مسجد با انواع عبادت مانند نماز، که بالاترین فریضه الهی، کارخانه انسان سازی^۲، خیر العمل و فلاح به حساب می آید، هم چنین دعا، قرائت قرآن، تفکر و... به احیای نام و یاد خدا می پردازند و بدین ترتیب مسجد، کانون ذکر^۳ و معنویت^۴ می شود. از آنجا که مسجد فقط جایگاه عبادت خداست، باید در حدوث و بقاء، نیز مبتنی بر تقوا، انگیزه های الهی و اخلاص، باشد تا از سوی تبه کاران نفاق مدار، مورد ضرار، کفر، تفرقه و ارساد محاربان قرار نگیرد.^۵

« جایگاه پرداختن به امور سیاسی و اجتماعی

از همان روز نخست، پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله مسجد را به عنوان یک مرکز عبادی، سیاسی، اجتماعی و حکومتی بنا کرد،^۶ از این رو مسجد در عهد رسول الله و پس از ایشان تا مدت ها مرکز اجتماع سیاسی بود.^۷ در صدر اسلام، مسجد فقط برای نماز و عبادت نبود، بلکه کارهای سیاسی مربوط به اداره جامعه و دفاع از سرزمین های اسلامی همچون مشورت با مردم، اطلاع رسانی به مردم، بسیج امکانات و همکاری در امور مهم اجتماعی در مسجد انجام می شد. وجه تمایز و تفاوت مسجد اسلامی با عبادتگاه های سایر ادیان این است که مسجد علاوه بر اینکه جایگاه عبادت است، پایگاه سیاست و اهتمام به امور سیاسی و اجتماعی مسلمین^۸ و مجرای ارتباط مسؤلان و مردم است و بدین ترتیب تجلی بخش آمیختگی دیانت و سیاست اسلام با یکدیگر است. نماز جماعت نیز یک سنت سیاسی اسلام است که همگان موظف به احیاء و حفظ آن هستند.^۹

« محل تجمع مردم بر محور نماز و ذکر الهی

اولین اقدامی که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در بدو ورود به مدینه انجام داد، ساختن مسجد به عنوان مرکزی

۱. بنیاد بین المللی علوم و حیاتی اسراء، ir.esra.portal، تاریخ بازدید: ۱۳۹۷/۴/۲۹

۲. صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۱۴، ۳۹۲.

۳. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز، ۱۳۸۹/۷/۱۸

۴. پیام به ملت شریف ایران در چهلمین روز ارتحال امام خمینی ۱۳۶۸/۴/۲۳

۵. تسنیم، ج ۳۵، ص: ۲۹۴

۶. بیانات در خطبه های نماز جمعه تهران ۱۳۸۰/۲/۲۸

۷. صحیفه امام، ج ۸، ص: ۱۵، ۶۰، ۱۳۵۸/۳/۱۵

۸. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۹. صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۲۰-۲۰، ۱۳۵۹/۴/۲۰

برای تجمع مردم بود.^۱ این ابتکار اسلام بود که اجتماعات مردم که حاوی گفت و شنوندها، ارتباطات و تبادلات فکری آنان و تصمیم‌گیری‌های جمعی آنان بود، رابه جای باشگاه‌های اشرافی، قهوه‌خانه‌ها، حمام‌ها و جاهای دیگر مرسوم دنیا، در مسجد که محور آن ذکر الهی و اقامه نماز است، صورت گیرد تا جهت‌گیری‌ها در همه شوونات زندگی اجتماعی، الهی شود^۲ و امور دنیوی و اخروی هم‌راستا و به هم پیوسته گردند.^۳ بنابر دو آیه کریمه‌ی «وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا»^۴ و «أَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ»^۵، اگر در مسجد فعالیت اجتماعی یا هر کار نیکی صورت گیرد، همه بر محور توجه به خداوند^۶ و با نگاه الهی است تا هویت توحیدی و عبادی مسجد حفظ شود. با این وصف، اگر مساجد به تراز مطلوب خود برسند، در همه مراکز انسانی از جمله مدارس و دانشگاه‌ها که وظیفه پرورش نسل نوجوان و جوانان آینده‌ساز را بر عهده دارند، جذاب‌ترین مرکز تجمع و گردهمایی، خواهد بود.^۷

۱. بیانات در خطبه‌های نماز جمعه تهران ۱۳۸۰/۲/۲۸

۲. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۳. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

۴. سوره جن، آیه: ۱۸

۵. سوره اعراف، آیه: ۲۹

۶. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۷. پیام به دوازدهمین اجلاس سراسری نماز در تاریخ ۱۳۸۱/۶/۱۶

« مأموریت‌ها

مسجد تراز اسلامی که مبتنی بر مؤلفه‌های هویتی خود است، این ظرفیت را دارد که پایگاه همه کارهای نیک باشد. تربیت، انسان‌سازی، تعلیم و معرفت‌افزایی، روشنگری و بصیرت‌افزایی، ظلم‌ستیزی و مقابله با دشمن، مقاومت فرهنگی، فعالیت‌های اجتماعی و جذب جوانان مأموریت‌هایی هستند که اگر با محوریت روحانیت شایسته به خوبی در مسجد انجام گیرد، فرد و جامعه را به تراز اسلامی می‌رساند و زمینه‌ساز ایجاد تمدن اسلامی می‌شود. مأموریت‌ها همان کارهایی هستند که باید در یک مسجد مطلوب انجام شود. در واقع اینها از جنس اقدام هستند. این مؤلفه‌های مأموریتی عبارتند از:

« تربیت و انسان‌سازی

مسجد تراز اسلامی، پایگاه انسان‌سازی و آباد کردن دل‌هاست^۱. یکی از مصادیق عمران باطنی مسجد، تربیت عالمان و پرورش مؤمنان است.^۲ امام جماعت شایسته در نقش طبیب معنوی^۳،

۱. بیانات در دیدار انجمنه جماعات مساجد تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۲. تسنیم، جلد ۶، صص ۲۳۶-۲۳۷

۳. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

می تواند مسجد را به مرکز تربیت اسلامی انسان ها به ویژه جوانان به تمام معنا و در همه ی ابعاد تبدیل کند.^۱ آنچنان که حضرت امام سجاد (علیه السلام)، هر جمعه در مسجد پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) مستمراً مردم را به تقوا و زهد توصیه و یاد آخرت را در آن ها زنده می کرد و بابر حذر داشتن از غفلت، به عمل صالح ترغیب می فرمود.^۲ موعظه بر مدار خوف و رجاء، موجب پرورش اخلاق نماز گزاران و تربیت جوانان مؤمن، متقی و دارای روحیه شهادت طلبی می شود.

« تعلیم و معرفت افزایی

از آنجا که مسجد پایگاه دین^۳، هدایت، مرکز تبلیغ^۴ و بسط حقیقت اسلام^۵ است، تعلیم آموزه های اسلامی و ارتقای معرفت دینی مؤمنان^۶، یکی از مهمترین مأموریت های مسجد است. این امر از چنان اهمیتی برخوردار است که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) هنگام مواجهه با دو مجلس، مجلس فهم و تعلیم دین را به گروهی که مشغول ذکر و دعا بودند، ترجیح دادند و نزد اهل علم نشستند.^۷ آموزش معارف دین در قالب تدریس تفسیر قرآن و احادیث نورانی اهل بیت پیامبر (علیهم السلام) در مسجد تراز اسلامی، تسهیل گر فهم عمیق پیام الهی، درک حقایق عالم هستی، زمینه ساز عمل صالح و دستیابی به سعادت خواهد بود.

از آنجا که مسجد پایگاه امور سیاسی و اجتماعی^۸ نیز هست، بعد دیگر معرفت افزایی، ارتقای معرفت اجتماعی (در حوزه نظام تعاملات و روابط اجتماعی مردم با یکدیگر) و آگاهی های سیاسی مردم است. فهم عمیق و توان تحلیل مسائل اجتماعی و رخداد های سیاسی داخلی و بین المللی به یافتن راه حل ها و راه کار های برون رفت از تنگناها و مشکلات کمک می کند و امکان تدبیر بهتر در امور زندگی و نقش آفرینی به موقع، صحیح و هوشمندانه در عرصه های لازم و موقعیت های حساس اجتماعی و سیاسی را برای مؤمنان فراهم می کند.

اگر مساجد به این مأموریت، به خوبی عمل کنند، دستیابی مؤمنان به زندگی پاک، خردمندانه و

۱. صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۵۰۰-۵۰۱، ۱۳۵۹/۴/۱۰.

۲. کلینی، ۱۴۰۷ هـ.ق، ج ۸، ص: ۷۲.

۳. بیانات در دیدار مردم قم، ۱۳۷۵/۱۰/۱۹.

۴. صحیفه امام، ج ۷، ص: ۶۵، ۱۳۵۸/۱/۳۱.

۵. صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۵، ۱۳۵۹/۴/۲۰.

۶. بیانات در دیدار مردم قم، ۱۳۷۵/۱۰/۱۹.

۷. نجفی، کاشف الغطاء، ۱۴۱۱ هـ.ق، ص: ۸.

۸. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز، ۱۳۸۹/۷/۱۸.

۹. بیانات در خطبه های نماز جمعه تهران، ۱۳۸۰/۲/۲۸.

سالم^۱ تضمین می‌شود. بدیهی است که امام جماعت شایسته در انتقال این معارف، نقش اصلی و کلیدی بر عهده دارد.

« روشنگری و بصیرت‌افزایی

مسجد پایگاه بصیرت‌افزایی^۲ و روش‌نگری افکار و اذهان^۳ است. همان‌گونه که در زمان پهلوی، علمای اعلام از نهاد مسجد به افشای اسرار زمامداران فاسد و خود فروخته رژیم طاغوت^۴ پرداختند و زمینه‌ساز پیروزی انقلاب اسلامی شدند، امروز نیز لازم است، روحانیون آگاه در مساجد با مردم و جوانان به صورت رودر رو سخن بگویند^۵ و به سؤالات و شبهات موجود در اذهان بیدار آن‌ها، پاسخ بدهند^۶؛ آنان باید با توجه به جریان‌شناسی^۷ حق و باطل^۸، مسائل گوناگون^۹ سیاسی و اجتماعی مردم را تبیین و آنان را نسبت به مکر، خدعه و نقشه‌های دشمنان داخلی و خارجی هوشیار سازند^{۱۰} و جریان باطل نفاق، افساد و اغوا^{۱۱} را که به دنبال نفوذ به ارکان نظام و انحراف انقلاب از اهداف و ارزش‌های اسلامی است، افشا کنند. از آنجا که جریان نفاق با موج سواری روی توده‌های بی‌بصیرت در پی بحران‌آفرینی برای جامعه اسلامی و ایجاد اخلال در دستیابی به اهداف است، بصیرت‌افزایی^{۱۲} راهبردی مناسب برای خلع سلاح این جریان، خنثی‌سازی تبلیغات^{۱۳} دروغین بیگانگان و بی‌اثر نمودن عملیات روانی رسانه‌های معاند است.

« ایستادگی در برابر ظلم و پایگاه جهاد و مقابله با دشمن

محراب به معنای محل جنگ است؛ از این رو محراب مسجد الهام‌بخش مبارزه با شیطان و مبارزه با

۱. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

۲. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۳. بیانات در دیدار مردم قم ۱۳۷۵/۱۰/۱۹

۴. بیانات در دیدار مردم قم ۱۳۷۵/۱۰/۱۹

۵. بیانات در دیدار روحانیون استان سمنان در تاریخ ۸۵/۸/۱۷

۶. بیانات در دیدار جمعی از روحانیون ۱۳۷۰/۱۲/۱۴

۷. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۸. صحیفه امام، ج ۹، ص: ۴۷۹-۴۸۰، ۱۸، ۴۸۰/۱۳۵۸/۶

۹. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۱۰. پیام به ملت شریف ایران در چهل‌مین روز ارتحال امام خمینی ۱۳۶۸/۴/۲۳

۱۱. صحیفه امام، ج ۶، ص: ۲۵۱-۲۵۲، ۱۳۵۷/۱۲/۷

۱۲. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۱۳. صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۴۲-۴۴، ۱۳۶۱/۷/۲۲

طاغوت است. ۱. مسجد تراز اسلامی پایگاه نهضت و قیام بر ضد ظلم ۲ و جهاد علیه طاغوت و استکبار ۳ و قطع ایادی شرک و کفر است. ۴. مسجد ها به مثابه ستاد اسلام ۵ با تقویت بصیرت، دشمن شناسی مردم و ارتقای روحیه شجاعت و فداکاری ۶ ایشان، هم چنین بسیج، سازماندهی، آموزش و تجهیز آنان (همانند صدر اسلام و دوران دفاع مقدس) پرچمدار مقابله با دشمن و ایستادگی در برابر ستمگران، مستکبران و غاصبان سرزمین های اسلامی ۷ و یاری گر مستضعفان و مظلومان عالم به ویژه مسلمان تحت ستم هستند.

« مقاومت فرهنگی

هسته اصلی پیروزی انقلاب، ایجاد نظام اسلامی و تزلزل در نظام سلطه، ایمان دینی است. ۸ دشمن با انواع ابزارهای تبلیغاتی و فناوری های جدید ارتباطی، فکر نوجوان و جوان ما را آماج افکار غلط و شبهات گوناگون ساخته ۹ تا با نفوذ و فروریختن پایه های ایمان مردم و جوانان، نظام را به زانو در آورده و آن را استحاله کند. مسجد تراز اسلامی به مثابه حصار، خاکریز فرهنگی و هسته مقاومت ۱۰ جامعه اسلامی، با ایستادگی در مقابل این تهاجم فرهنگی، این ایمان را حفظ می کند و این گونه ایستادگی خیل عظیم جوانان مؤمن و انقلابی در مقابل دشمنان را که از معجزات انقلاب است ۱۱، تداوم و استحکام می بخشد. برای این منظور مسجد باید پایگاه بزرگ بسیج فرهنگی جوانان و حرکت ها و فعالیت های فرهنگی و محلی برای آموزش شیوه کار فرهنگی آنان باشد. ۱۲ روحانی انقلابی و فرهیخته می تواند آموزنده، حمایت گر و زمینه ساز این فعالیت ها باشد و با هدایت فرهنگی ۱۳ مؤمنان، موجب بصیرت فرهنگی و مصونیت ایشان در برابر تبلیغات منفی

۱. صحیفه امام، ج ۸، ص: ۱۳۵۸/۳/۱۵، ۶۰
۲. صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۳۵۹/۸/۲۶، ۳۶۲
۳. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱
۴. صحیفه امام، ج ۷، ص: ۱۳۵۸/۱/۳۱، ۶۵
۵. صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۱۳۵۹/۳/۱۴، ۳۹۱
۶. صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۱۳۶۱/۷/۲۲، ۴۵-۴۴
۷. بیانات در دیدار جمعی از روحانیون در تاریخ ۱۳۷۰/۱۲/۱۴
۸. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱
۹. بیانات در دیدار روحانیون استان سمنان در تاریخ ۸۵/۸/۱۷
۱۰. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱
۱۱. همان
۱۲. همان
۱۳. همان

بیگانگان شود.^۱

« فعالیت‌های اجتماعی

مسجد تراز اسلامی، پایگاه انواع و اقسام فعالیت‌های اجتماعی است.^۲ مسجد همانگونه که به امر آخرت می‌پردازد، جایگاه تدبیر امور دنیوی^۳ و آباد سازی دنیا^۴ نیز هست. در جامعه اسلامی همه آحاد نسبت به پیشرفت جامعه و امت اسلام، وظیفه و مسؤولیت دارند. هنگامی که مردم در مسجد بر محور ذکر الهی و نماز جمع می‌شوند،^۵ با باور به این مسؤولیت و شناخت این وظیفه، برای خدمت به جامعه و تعاون در امور خیر^۶ و حل مشکلات اجتماعی در سطح و حوزه نفوذ مسجد خود مهیا می‌شوند.^۷ افزایش آگاهی مردم از نیازها و اولویت‌های محلی و شهری و منطقه‌ای و یادآوری تکلیف همگان در راستای آبادانی و پیشرفت کشور، ارائه فکر و ایده، تقسیم وظایف در میان افراد، ترغیب ایشان به کارهای گوناگون^۸ و هماهنگ سازی آنان در مسجد، با محوریت امام جماعت شایسته انجام می‌شود.^۹ با این وصف، مسجد تراز اسلامی نهادی برای مردمی سازی امور است که با بر خورداری از شبکه گسترده مردمی در سراسر کشور، می‌تواند در حل بسیاری از مسائل و مشکلات محله‌ها و شهرها، مانند فقر مطلق، بیکاری و انواع آسیب‌های اجتماعی نقش آفرینی مؤثر کند.

« جذب جوانان

مسجد جایگاه همه اقشار مؤمنان است اما از آنجا که جوانان پیش‌ران حرکت‌های اجتماعی هستند و کار و تلاش در جامعه بر دوش آنان است^{۱۰}، باید جذب جوانان به مسجد در اولویت قرار گیرد و برای آن برنامه‌ریزی شود.^{۱۱} باید در رویکرد امام جماعت و هیئت امناء و نیز در برنامه‌ها و

۱. همان

۲. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۳. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

۴. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۵. همان

۶. همان

۷. صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۳۹۲-۳۹۳، ۱۳۵۹/۳/۱۴

۸. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۹. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

۱۰. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۱۱. همان

فعالیت های مسجد، جایگاه ویژه ای برای جوانان در نظر گرفته شود؛ به نحوی که جوانان با مسجد انس پیدا کنند و بارفت و آمد مستمر در مسجد آن جا را خانه خود بدانند، اگر چنین شود، این امر برکات زیادی در پی خواهد داشت.^۱ اگر نوجوانان و جوانان مشتاقانه در مساجد حضور یابند و دل های پاک آنان^۲ با چشمه زلال معارف حق و نور ایمان و معنویت سیراب و روشن شود، مسجد پایگاه تربیت جوانان خدا جوی بسیجی و تضمین کننده آینده انقلاب اسلامی خواهد بود. اگر چنین نشود این نسل در مقابل تهاجم فرهنگی دشمن مصون نخواهد ماند و با گرایش به باطل، ظلمت و نفسانیت، به نقطه آسیب پذیری جامعه اسلامی در بلندمدت تبدیل خواهد شد.

گرایش جوان به معنویت، حقیقت پذیری، نزدیک بودن او به فطرت الهی و کشش به سمت نصایح معنوی و مطالب عرفانی و انس سریع با آن ها و تأثیر پذیری از آن ها بیانگر این حقیقت است که راه جذب جوانان، تصرف دل آنان است.^۳ ززمه محبت متولیان، مدیران و امنای مساجد^۴ و تجلی معنویت و عرفان واقعی در سخن و اقدام روحانی مسجد^۵، مؤثرترین راهکار ایجاد جذب و اشتیاق در جوانان نسبت به مسجد است. شناسایی و تشویق دانش آموزان برجسته و ممتاز هر محله از سوی امام جماعت مسجد و در برابر چشم مردم،^۶ یکی از شیوه های اجرایی برای تحقق این هدف است.

۱. همان

۲. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

۳. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۴. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

۵. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۶. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

« نقش آفرینان درونی

« روحانی

« نقش‌ها

● محور مسجد

از آنجا که مسجد پایگاه همه کارهای نیک است،^۱ تنها وظیفه امام جماعت پیش نمازی نیست. در واقع امام جماعت محور مسجد است.^۲ بنابراین در تحقق تمام مأموریت‌های مسجد، نقش محوری دارد. این نقش امام جماعت باید در منظومه تلاش‌های مقدسی که توسط مردم، شهرداری‌ها و دستگاه‌های دولتی برای عمران و آبادانی و آراستگی مسجد انجام می‌شود، باید نقش محوری داشته باشد.^۳ این محوریت، همان وحدت فرماندهی در امور تعمیر، بازسازی، توسعه مسجد و طراحی و اجرای آرایه‌های ظاهری و معنوی آن است تا اقدامات به صورت هماهنگ و منسجم انجام گیرد. در غیر این صورت بیم آن می‌رود که هر کس یا هر دستگاه و نهادی که منابع مالی یا امکانات در اختیار مسجد می‌گذارد، الگو و تصویر ذهنی خود را برای عمران و آراستگی مسجد به کار گیرد که در این صورت تشتت و پراکندگی فعالیت‌ها و ناموزونی تصویر ساخته شده از مسجد

۱. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۲. همان

۳. همان

۴. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

و از هم گسیختگی هویت بنای مسجد را شاهد خواهیم بود.

روحانی دانا، مسؤولیت پذیر و پرهیزگار^۱ که از کسی غیر از خدا نمی ترسد، در تعامل با دیگران با حریت و شجاعت^۲ برخورد می کند، به همین دلیل مورد اعتماد دولت، مردم و خیرین است. او با استقرار در مسجد و پیگیری مستمر امور، استفاده بهینه و بهره ور از منابع و جلوگیری از منفعت طلبی های شخصی و اسراف را تضمین می کند، هم چنین با شناخت ماهیت مسجد و اقتضائات محلی و حدود شرعی، عمران و آراستگی مسجد را به نحوی تضمین می کند که ضمن حفظ هویت عبادی مسجد، زمینه برای انجام بهتر مأموریت های مسجد فراهم شود..

● طیب معنوی

طبابت معنوی، امر درمان بیماری های روحی و باروش های خاص خود است. امام جماعت، طبیبی است که با روح و ساحت معنوی افراد سرو کار دارد و لازم است با برخورداری از دو ویژگی آگاهی و دلسوزی^۳ با نماز گزاران ارتباطی صمیمانه برقرار و بیماری های روحی آن ها را کشف و ریشه یابی کند و باروش های مناسب به درمان ایشان بپردازد. گاه این درمان در قالب یک موعظه فردی یا برخوردی محبت آمیز یا عتابی معنادار و عبرت آموز یا امر و نهی صریح یا ارائه نظر مشورتی یا معرفی یک الگو یا مراقبت و دستگیری بلند مدت از یک فرد است و گاه در قالب موعظه جمعی و راهنمایی های عمومی است. قطعاً نوجوانان و جوانان به علت بحران های دوران بلوغ، احساسات دوران جوانی، ضعف معرفت دینی و آگاهی های اجتماعی آسیب پذیرترند، چرا که آنان آماج انواع تهاجم فرهنگی، فکری و عقیدتی قرار می گیرند، و بیشتر از دیگران به این طبابت معنوی نیازمند هستند.

امام جماعت مسجد تراز اسلامی خود را برای طبابت معنوی آماده می کند و این آماده سازی را وظیفه حتمی خود می داند.^۴ این آماده سازی هم امری دائمی و مستمر است نه مقطعی؛ چون نیازمند شناخت زمانه و نسل های نو و برخورداری از قدرت روحی و معنوی است. این وظیفه هر چند بر عهده خود امامان جماعت است، اما گویا چنان سنگین و طاقت فرساست که دو نهاد

۱. همان

۲. تسنیم، ج ۳۳، صص: ۳۸۴-۳۸۶

۳. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

۴. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

موظف به پشتیبانی از امامان جماعت در انجام این وظیفه شده‌اند. یکی حوزه‌های علمیه به عنوان نهاد آموزش و پرورش روحانی تراز انقلاب اسلامی و دیگری مراکز رسیدگی به امور مساجد^۱ به عنوان نهاد سیاست‌گذار، بر نام‌ریز و هماهنگ کننده امور مربوط به مساجد است.

● مدیر محتوایی و معنوی مسجد

مدیریت محتوایی و معنوی مسجد، برنامه‌هایی همچون جلسات سخنرانی، دوره‌ها و کلاس‌های آموزشی، حلقه‌های معرفت، اعتکاف، جلسات موعظه، دعا، عزاداری، جشن و مراسمات به منظور تعظیم شعائر الهی در ایام الله و مناسبت‌های دینی و انقلابی و مانند این‌ها را شامل می‌شود. این فعالیت‌ها در راستای سه مأموریت مسجد یعنی تعلیم، روشنگری و تربیت^۲ قرار می‌گیرد که به افزایش معرفت دینی^۳، بصیرت^۴، ارتقای معنویت^۵، پرورش اخلاق^۶ و انس با خدا^۷ در میان نمازگزاران به ویژه جوانان می‌انجامد. مدیریت بر دو حوزه محتوایی و معنوی^۸ مسجد شامل وظایف برنامه‌ریزی^۹، بسیج منابع و امکانات، هدایت و رهبری، نظارت^{۱۰} و کنترل و ارزیابی و اصلاح می‌گردد و باید از سه وصف خردمندانه، مسؤولانه و عاشقانه^{۱۱} برخوردار باشد.

خردمندانه بودن مدیریت، از اقدامات احساسی زودگذر، بی‌مبنا، سبک، بی‌ثمر یا کم‌بازده جلوگیری و بر کار محکم، دقیق، تمیز، با برنامه و مبتنی بر یک نظام فکری صحیح و متقن اسلامی تأکید می‌کند.

مسؤولانه بودن مدیریت به معنای اهتمام و صرف وقت لازم، به کارگیری همه توان و ظرفیت خود با جدیت، تأمین امکانات مورد نیاز، استفاده از کمک افراد شایسته و علاقه‌مند و مانند این‌هاست. زیرا همان‌گونه که موفقیت‌ها، پیشرفت‌ها و قوت‌های محتوایی و معنوی مسجد محصول تلاش روحانی آن تلقی می‌شود، مسؤولیت شکست‌ها، عقب‌ماندگی و نارسایی‌ها در این حوزه نیز بیش از

۱. همان

۲. بیانات در دیدار مردم قم ۱۳۷۵/۱۰/۱۹

۳. دیدار با مسئولین اجرایی استان کرمانشاه ۱۳۹۰/۷/۲۸

۴. بیانات در دیدار ائمه‌جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۵. پیام به ملت شریف ایران در چهلمین روز ارتحال امام خمینی ۱۳۶۸/۴/۲۳

۶. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

۷. همان

۸. پیام به بیستمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۹۰/۷/۱۹

۹. بیانات در دیدار جمعی از روحانیون ۱۳۷۰/۱۲/۱۴

۱۰. صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۴۰-۴۱، ۱۳۶۱/۷/۲۲

۱۱. پیام به بیستمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۹۰/۷/۱۹

همه بر عهده روحانی مسجد است که محور و مدیر مسجد است. از این رو ایشان باید در این زمینه به مردم، نهاد های نظارتی مانند مرکز رسیدگی به امور مساجد و مجموعه نظام اسلامی و از همه مهم تر در پیشگاه الهی پاسخگو باشد.

هنگامی مدیریت، عاشقانه خواهد شد که روحانی نسبت به مسجد و کار مهم امامت جماعت، عشق بورزد و تمام وجود خود، داشته ها، امکانات و آبرویش را صرف انجام امور مربوط به آن کند و برای انجام کارها به نحو احسن و رسیدن به اهداف، فداکاری و ایثار کند. عشق نافی عقل نیست، بلکه وقتی کسی عاشقانه کار کند، از عقل بیشتر استمداد می طلبد و فراتر از آن می رود.

• پدری مهربان و تکیه گاه روحی جوانان

روحانی مسجد تراز اسلامی، با جوانان همانند پدری مهربان برخورد می کند و باروی خوش و همراه با مدارا پذیرای ایشان است؛ و در هیجانات و تلاطمات ناشی از احساسات دوران جوانی، همچون یک تکیه گاه روحی مستحکم برای آن ها نقش آفرینی می کند و به رفع مشکلات شان می پردازد.^۱

• ویژگی ها

روحانی مسجد تراز اسلامی، برای انجام وظایف خود و اجرای احسن مأموریت های مسجد و تحقق نتایج مورد انتظار، نیازمند ویژگی هایی است که بدون هر یک از آن ها نمی تواند مسجد را به سطح تراز خود برساند. این ویژگی ها عبارتند از:

■ پرهیزگار^۲

پرهیزگاری یا صیانت نفس از ورود در محرمات الهی، مهم ترین ویژگی امام جماعت و شرط لازم برای ایفای نقش طبابت معنوی است. اثر پرهیزگاری روحانی، تعمیق ایمان دینی مردم خواهد بود.

۱. بیانات در دیدار اعضای شورای مرکزی نمایندگان ولی فقیه در دانشگاه ها ۱۳۶۹/۷/۸

۲. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

■ زاهد (بی‌اعتنا به دنیا و غیر وابسته به زخارف دنیوی)
روحانی مسجد بآبی‌اعتنایی به دنیا و عدم وابستگی به زخارف دنیوی، ایمان دینی مردم را تعمیق می‌کند.

■ خردمند^۱
خردمندی و عقلانیت هم در مدیریت مسجد و هم در پاسخگویی به سوالات و حل مشکلات مردم مورد نیاز است.

■ دارای سعه صدر، متانت و بلند نظری^۲

■ مسؤولیت‌پذیر^۳
مسؤولیت‌پذیری در گروهی نگاه صحیح و جامع به ماهیت مسجد و درک جایگاه و اهمیت آن است. چون روحانی، محور مسجد و مدیر آن است، باید مسؤولیت‌پذیر باشد و برای مسجد وقت بگذارد، چرا که در غیر این صورت کارها به درستی پیش نمی‌رود.

■ کارشناس (دانا/آگاه)^۴
کارشناسی و دانایی روحانی، به معنای شناخت همه جانبه نسبت به مسجد، چگونگی مسجد داری، تعامل با مردم و دستگاه‌های دولتی و عمومی، شناخت نسل جوان امروز و آگاهی به اقتضات دوره جوانی و کار کردن با جوانان است.

^۱ همان

^۲ بیانات در دیدار اعضای شورای مرکزی نمایندگان ولی فقیه در دانشگاه‌ها ۱۳۶۹/۷/۱۸

^۳ پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

^۴ همان

■ عالم‌دین (فقیه)^۱

روحانی مسجد باید عالم و اسلام شناس باشد تا بتواند جریان هدایت الهی و معارف ناب دین را به مردم منتقل کند و با سخنان خود که مبتنی بر علم و فهم عمیق دینی است، مردم و به ویژه جوانان را به فکر وادارد و به سوالات و شبهات ایشان پاسخ دهد و بتواند در میدان چالش های فکری دنیا سینه سپر و در پیکار اندیشه ها، جبهه فکری خود را که پشتوانه نظری نظام جمهوری اسلامی است، حفظ کند.

■ دلسوز^۲، مشتاق و عاشق مسجد و کار امامت^۳

مواجهه با انسان های گوناگون که هر یک شرایط ویژه ای دارند و برقراری ارتباط با آنان و تلاش برای حل مشکلات و ساختن آن ها، هم چنین اداره ی یک نهاد مردمی با پیچیدگی های خاص، کاری سخت و طاقت فرساست که اگر عشق به انسان و هدایت او، شوق به مسجد و امر امامت همراه با دلسوزی دردمندانه و دغدغه مندانه در فرد روحانی موج نزند، به ثمر نخواهد رسید. روحانیون مساجد که مصداق علمای امت و وارثان پیامبرند، باید همانند آن حضرت طبیب دوار باشند. دلسوزی موجب می شود، چنین طبیبی بر بالین بیمار حاضر شود و حتی علی رغم میل وی، درمان او را پیگیری کند تا در کار طبابت معنوی موفق شود.

■ قدردان و شاگردان نعمت حکومت اسلامی^۴

با وجود همه دشمنی ها، نظام اسلامی مانند یک شجره طیبه روز به روز مستحکم تر می شود و این تمام نعمت و تفضل الهی است.^۵ نظام اسلامی امکانات عظیمی، مانند صدا و سیما، نماز های جمعه، اجتماعات بزرگ دینی و مانند آن ها در اختیار مبلغان اسلام قرار

۱. بیانات در دیدار مردم قم ۱۳۷۵/۱۰/۱۹

۲. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

۳. پیام به بیستمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۹۰/۷/۱۹

۴. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۵. همان

می‌دهد که در تاریخ روحانیت سابقه نداشته است.^۱ بنابراین روحانیون و ائمه جماعات باید
قدردان آن باشند و شکر نعمت را با کار بیشتر و بهتر به جای آورند.

■ امید به آینده بهتر^۲

امید به آینده‌ی بهتر، لازمه انجام هر کاری است، به ویژه کار در مسجد و در منصب امامت و
مدیریت مسجد این امید، انگیزه برای حرکت و تلاش را دوچندان می‌کند.

۱. بیانات در دیدار علما و روحانیون خراسان شمالی ۱۳۹۱/۷/۱۹

۲. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

« شرایط

برای انجام وظایف امامت و مأموریت‌های مسجد تراز اسلامی، برخورداری از ویژگی‌های عام مذکور کافی نیست؛ هر چند که اموری لازم هستند^۱؛ اما شایستگی‌های دیگری به مثابه شرایط خاص یا کافی برای یک روحانی لازم هستند تا او بتواند از عهده امامت جماعت و کار در مسجد به نحو مطلوب برآید و در شئون روحانی، فردی مفید و مؤثر باشد. این شرایط که لازم است روحانی آن‌ها را در بینش و نگرش، دانسته‌ها و مهارت‌ها، عمل عبادی، نقش آفرینی اجتماعی و سبک زندگی خانواده خویش محقق کند، عبارتند از:

● احتساب مسجد به عنوان خانه و محل کار و امامت جماعت به عنوان کاری اساسی و شغلی مهم و مؤثر، نه کاری حاشیه‌ای

امام جماعت باید مسجد را واقعاً محل کار خود بداند^۲ و در هر نوبت نماز، ساعتی از وقت خود را در مسجد و در ارتباط با نماز گزاران و سخن گفتن با آنان و رسیدگی به احوال و پاسخگویی به مراجعاتشان صرف کند^۳ تا بتواند فرد مفید و مؤثری^۴ باشد. بنابراین پیشنهاد مسجد نباید در اداره‌ای مشغول کار باشد که او را از رفتن به مسجد حتی در برخی از نوبت‌های نماز باز دارد.^۵ امام جماعت هنگامی که وارد مسجد شد باید همانند ماهی در آب، احساس کند که اینجا خانه و جایگاه اوست و عجله‌ای برای بیرون رفتن از مسجد نداشته باشد.^۶

امامت جماعت در مساجد یکی از کارهای اساسی، مهم،^۷ پر فعالیت و مؤثر^۸ است که می‌تواند نقش به‌سزایی در رشد ایمانی، معنوی، اجتماعی و سیاسی نماز گزاران داشته باشد. بنابراین روحانی مسجد باید آن را وظیفه‌ای بزرگ، شغلی مهم و منصبی محترم به حساب آورد، نه کاری حاشیه‌ای.^۹

۱. بیانات در دیدار اعضای شورای مرکزی نمایندگان ولی فقیه در دانشگاه‌ها ۱۳۶۹/۷/۸

۲. بیانات در دیدار روحانیون استان سمنان در تاریخ ۸۵/۸/۱۷

۳. بیانات در دیدار اعضای شورای مرکزی نمایندگان ولی فقیه در دانشگاه‌ها ۱۳۶۹/۷/۸

۴. همان

۵. بیانات در دیدار روحانیون استان سمنان ۱۳۸۵/۸/۱۷

۶. همان

۷. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۸. بیانات در دیدار اعضای شورای مرکزی نمایندگان ولی فقیه در دانشگاه‌ها ۱۳۶۹/۷/۸

۹. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

● کیفیت بخشی به نماز خویش

لازم است خود ائمه جماعات، به نماز با نگاه دیگری نگاه کنند^۱ و اهمیت و قدر نماز را آن چنان که بایسته و شایسته است، بدانند^۲ و نمازی با کیفیت و با خصوصیات مطلوب بخوانند و آن را ترویج کنند.^۳ نمازی که همراه با ذکر الهی و توجه به خداوند به عنوان مخاطب نماز و توجه به مفاهیم عمیق نماز باشد و از آفات غفلت و ریامصون باشد و ناهی از فحشا و منکر و نگهدارنده پیکره‌ی عظیم دین باشد و مایه تقرب شود. البته این امر نیازمند تمرین است و تحصیل آن در جوانی ساده تر است.^۴ اگر امام جماعت این کیفیت را به نماز خود ببخشد، اثر آن ارتقای تدریجی کیفیت نماز اهل مسجد خواهد بود.^۵

● حفظ قداست روحانی و زی طلبگی

لبیک گفتن مردم به نهضت امام و جان فشانی آنان در این راه محصول آبروی هزار ساله روحانیت شیعه است.^۶ امام جماعت باید این آبرو و قداست را با یک زندگی متوسط و نسبتاً ساده با پرهیز از اشرافی گری و زخارف دنیوی و همراه با قناعت و سلامت مالی و نیز سلامت اخلاقی حفظ کند^۷ تا بتواند همچنان در جایگاه مرجعیت و رهبری جامعه نقش آفرینی کند و مردم چونان گذشته به آن‌ها مراجعه و از ایشان تبعیت کنند.

● کسب و تقویت مهارت‌های دینی

مواجهه با غرب و ایستادگی در مقابل چالش‌ها و تعارض‌های فکری امروز و نیز ایستادگی در مقابل تهاجم فرهنگی دشمن، نیازمند تقویت پایه‌های فکری، شناخت افکار باطل و شبهات، شناخت ابزارها و شیوه‌های جدید تهاجم فرهنگی، شناخت نسل جوان امروز^۸ و نیازهای فکری و فرهنگی او^۹ و نیز استفاده از روش‌های جدید و نوآورانه^{۱۰} است. کسب و ارتقای این مهارت‌های دینی نیازمند

۱. همان

۲. همان

۳. همان

۴. همان

۵. همان

۶. بیانات در دیدار روحانیون استان سمنان ۱۳۸۵/۸/۱۷

۷. همان

۸. بیانات در دیدار روحانیون استان سمنان ۱۳۸۵/۸/۱۷

۹. بیانات در دیدار علما و روحانیون خراسان شمالی ۱۳۹۱/۷/۱۹

۱۰. بیانات در دیدار روحانیون استان سمنان ۱۳۸۵/۸/۱۷

درس خواندن و آشنایی با قرآن، سنت، فقه، فلسفه و نیز مطالعه و کار جدی و مستمر است.^۱

● ارتباط با سیاست، داشتن آگاهی سیاسی و قدرت تحلیل سیاسی

پیش‌نمازی محض و عدم ورود به سیاست، همان سکولاریزم است.^۲ روحانی باید سیاسی باشد؛ یعنی آگاهی سیاسی و قدرت تحلیل سیاسی داشته باشد (که لازمه آن ممارست در کسب اخبار و اطلاعات درباره حوادث کشور و دنیاست) تا در حوادث اجتماعی و بحران‌ها مانند قطب‌نما جهت را درست نشان بدهد و مردم را هدایت کند. روحانیت مرجع مردم است و اگر جهت غلط را نشان بدهد یا چیزی که مطلوب دشمن است، بگوید، خسارت به بار می‌آورد.^۳ امام جماعت باید در عرصه سیاست کشور حضور و به مسائل سیاسی توجه داشته باشد^۴ او باید از اوضاع کشور مراقبت کند که رخدادی بر خلاف مصالح اسلام و منافع ملت به وقوع نپیوندد.^۵

● پیشتازی در میدان‌های کار و تلاش و تحولات اجتماعی و سیاسی

همان‌گونه که روحانیت شیعه در رخدادها و تحولات اجتماعی و سیاسی یک‌صدسال اخیر، همچون ماجرای تنباکو، قرارداد‌های رژی و رویتر، مشروطیت^۶، ملی شدن صنعت نفت و انقلاب اسلامی، همواره در مقابل دست‌اندازی‌های اقتصادی و سیاسی استعمارگران خارجی و استبداد قاجار و پهلوی ایستاده است، روحانی مسجّد تراز اسلامی، باید در میدان‌های کار و تلاش و به خصوص خطر پیشاپیش مردم باشد^۷ و در جایگاه امامت حقیقی جامعه قرار گیرد و مردم به او اقتدا و از او تبعیت کنند تا هنگامی که روحانی حرکت کرد، مردم با اعتماد پشت سر او حرکت کنند.

● استقامت در راه حق و حفظ نظام اسلامی

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: «سوره هود به دلیل خطاب «فاستقم كما امرت و من تاب معك» آن، مرا پیر کرد. و این سخن به این معناست که استقامت امت هم به عهده پیامبر صلی الله علیه و آله بود. اکنون نیز که قریب به چهل سال از پیروزی نهضت حق‌مدار اسلامی مردم ایران در برابر نظام باطل و طاغوتی

۱. همان

۲. بیانات در دیدار نامه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۳. بیانات در دیدار روحانیون استان سمنان ۱۳۸۵/۸/۱۷

۴. صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۲، ۱۳۵۹/۴/۲۰

۵. بیانات در دیدار نامه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۶. صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۳۵۹-۳۶۰، ۱۳۵۹/۸/۲۶

۷. بیانات در دیدار جمعی از روحانیون ۱۳۷۰/۱۲/۱۴

شاهنشاهی و استقرار نظام جمهوری اسلامی می گذرد، رسیدن به پیروزی نهایی^۱ و تحقق کامل اسلام نیازمند استقامت است.^۲ استقامت ملت بر عهده امام جامعه، یعنی نایب الامام، (ولی فقیه)، ائمه جمعه و جماعات است و استقامت اهل هر مسجدی بر عهده امام جماعت آن مسجد است.^۳ برای این منظور لازم است در این راه حق و در مسیر دفاع از نظام اسلامی و حفظ آن، استقامت داشته باشند.

● بیان سخنان سنجیده، منطقی و مبتنی بر فکر که موجب تفکر اهل مسجد گردد

امام جماعت مسجد تراز اسلامی با برخورداری از عقل، معرفت و منطق^۴، به تفکر می پردازد و بر این اساس، سخنانی سنجیده^۵ تنظیم و در مسجد بیان می کند که این گونه زمینه را برای تفکر صحیح اهل مسجد به عنوان یک عبادت ارزشمند فراهم می سازد^۶ و بدین ترتیب ایمان مردم را تعمیق می بخشد.

● استقلال و مردمی بودن / عدم وابستگی به دولت و سایر مراکز قدرت

استقلال و مردمی بودن، خصوصیت منحصر به فرد روحانیت شیعه است. مجامع روحانی سایر ادیان، مانند کشیش های مسیحی کاتولیک، پروتستان و غیره، هر کدام به دولت یا تشکیلاتی از ملحقات دولت یا سایر مراکز قدرت وابسته اند و از سوی آنان نصب و عزل می شوند؛ اما روحانی شیعه فقط متصل به مردم، برای مردم و در شئون روحانی، در خدمت مردم است.^۷ بنابراین روحانی مسجد تراز اسلامی، به دولت و سایر مراکز قدرت وابسته نیست، بلکه با پشتیبانی مردم و به صورت مستقل به وظایف امامت مسجد عمل می کند.

● آماده سازی خود برای مواجهه و ارتباط با قشرهای مختلف مردم و طبابت معنوی

از آنجا که مسجد مظهر مساوات^۸ و محل حضور همه اقشار مردم است، روحانی مسجد با همه

۱. صحیفه امام، ج ۹، ص: ۴۷۹-۴۸۰-۱۸۰۴/۶/۱۳۵۸

۲. صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۳۵۹-۳۶۰-۲۶۰/۸/۱۳۵۹

۳. همان

۴. بیانات در دیدار اعضای شورای مرکزی نمایندگان ولی فقیه در دانشگاه ها، ۱۳۶۹/۷/۸

۵. بیانات در دیدار جمعی از روحانیون، ۱۳۷۰/۱۲/۱۴

۶. بیانات در دیدار مردم قم، ۱۳۷۵/۱۰/۱۹

۷. بیانات در دیدار روحانیون استان سمنان در تاریخ ۸۵/۸/۱۷

۸. تفسیر تسنیم، ج ۶، ص ۵۶۱

اقشار، اعم از عامی، تحصیل کرده، جوان، پیر، مرد، زن، فقیر، غنی، وابستگان به جناح‌های مختلف سیاسی و... مواجه می‌شود^۱ که هر قشر اقتضائاتی دارد. امام جماعت مسجد تراز اسلامی باید خود را برای ارتباط با همه‌ی این اقشار آماده کند و شرایط لازم را در خود به وجود آورد. به ویژه امام جماعت مسجد، در نقش یک طبیب معنوی، باید خود را برای مواجهه با بیماری‌ها و مشکلات روحی مردم و درمان آن‌ها نیز آماده کند. ارتقای معنویت، کسب قدرت روحی، کسب دانش انسان شناسی دینی، روان شناسی اجتماعی، تقویت مهارت‌های ارتباطی و اقناعی را می‌توان بخشی از این آماده سازی دانست.

۱. بیانات در دیدار روحانیون استان سمنان در تاریخ ۸۵/۸/۱۷

۲. همان

« وظایف

با توجه به نقش های چهار گانه، ویژگی ها و شرایط مذکور امام جماعت مسجد تراز اسلامی، وظایفی بر عهده دارد که به نظر می رسد بدون بهره مندی از آن ویژگی ها و شرایط، نخواهد توانست به نحو احسن از عهده آن ها بر آید. از آنجا که مسجد پایگاه همه کار های نیک است و روحانی محور آن وظیفه امام جماعت بسی فراتر از پیش نمازی است. اقامه حق و عدل و اقامه دین، مسئولیتی سنگین است که به عنوان اهداف عالی و مقاصد غایی از روحانی مسجد تراز اسلامی مورد انتظار است.^۱ در این راستا برخی از وظایف وی عبارتند از:

● پیش نمازی (اقامه نماز)

● رسیدگی به مردم

■ رابطه و انس با نماز گزاران

■ محبت به نماز گزاران

■ خود را در معرض مراجعه مردم قرار دادن

■ همدلی با مردم و غمگساری

■ گره گشایی و حل مشکلات مردم

■ راهنمایی و ارائه مشورت فکری

■ حل و فصل خصومت ها و اختلافات

■ نصیحت

روحانی مسجد باید به مردم رسیدگی کند؛ یعنی تا جایی که می تواند با یک مومنانی که به مسجد می آیند، تماس بگیرد، ارتباط برقرار کند، از آن ها احوال پرسی و به آن ها محبت کند. او باید در مسجد بنشیند، خود را در معرض مراجعات مردم قرار دهد، با مردم همدلی کند، به درد دل آن ها گوش دهد، با آن ها حرف بزند، گلایه ها و مشکلات آن ها را بشنود و در حدی که برایش

۱. بیانات در دیدار نامه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

میسور است، بدون اینکه پادوی کارهای خدماتی مردم بشود، مشکل مردم را برطرف و از آن‌ها گره‌گشایی کند. هم‌چنین باید به مردم مشورت فکری بدهد، آن‌ها را راهنمایی کند، دعواها، دشمنی‌ها و اختلافات آنان با یکدیگر را حل و فصل و ایشان را نصیحت کند و آنچه مایه خیر آن‌هاست، بگوید.

● اهتمام به امور سیاسی جامعه و مسلمین

روحانی مسجد تراز اسلامی بر اساس سفارش پیامبر اسلام ﷺ مبنی بر اهتمام به امور مسلمین، فقط به نماز و امور عبادی بسنده نمی‌کند و به امر سیاست و حکومت و گرفتاری‌های آنان نیز توجه دارد^۱ و مسائل سیاسی را در مسجد بیان میکند^۲.

■ نظارت بر مسؤولان و دستگاه‌های حکومتی، ارشاد مستمر تا اصلاح

در راستای اهتمام به امر سیاست و کیفیت حکومت^۳، ائمه جماعات با حضور در صحنه سیاست و رصد رخدادها، بر دولت و مجلس و سایر دستگاه‌های حکومتی نظارت دارند^۴ و سیاست‌ها، تصمیمات و اقدامات آن‌ها را بررسی می‌کنند و اگر امری بر خلاف منافع ملت^۵ واقع شود یا مسؤلی دچار تخلف و انحراف شود، با اعتراض جمعی از آن جلوگیری می‌کنند. هم‌چنین اگر مطلع شوند که فرد ناصالحی به مأموریتی منصوب شده، به نهادهای مسؤل و دستگاه‌های نظارتی اطلاع می‌دهد و با ارشاد، آن‌ها را وادار به اصلاح می‌کند^۶. پیامد این نظارت و ارشاد مستمر که مصداق امر به معروف و نهی از منکر است، جهت‌دهی همه امور توسط روحانیت مساجد^۷ خواهد بود.

● تبلیغ و ترویج معارف اسلام ناب

روحانی مسجد، با تبیین معارف دین در قالب و روش‌های گوناگون^۸، مردم را با اسلام واقعی به عنوان یک دین جامع آشنایی سازد^۹ و بر وجه اجتماعی دین که موافق با پیشرفت و ترقی است

۱. صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۱۲۶۱/۷/۲۲، ۴۰.

۲. صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۱۲۶۱/۷/۲۲، ۴۱.

۳. صحیفه امام، ج ۴، ص: ۱۳۵۷/۷/۲۳، ۱۷.

۴. صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۲۰، ۱۲، ۱۳۵۹/۴/۲۰.

۵. صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۳-۱۴، ۱۳۵۹/۴/۲۰.

۶. صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۴-۱۵، ۱۳۵۹/۴/۲۰.

۷. صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۴۰-۴۱، ۱۳۶۱/۷/۲۲.

۸. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱.

۹. صحیفه امام، ج ۷، ص: ۶۵، ۱۳۵۷/۱۲/۷.

و کاملادر جامعه قابل پیاده شدن است^۱، تأکید می‌کند؛ او ضمن ابلاغ احکام دین^۲، اخلاق و سیاست دینی را به مردم آموزش می‌دهد^۳ و با بیان حقایق دین و مناقب ائمه علیهم‌السلام دل‌های مردم را روشن می‌کند^۴.

● تبیین چالش‌های انقلاب و حکومت اسلامی و ارشاد مردم به استقامت

جریانی پس از پیروزی انقلاب اسلامی همواره سعی داشته است با برجسته‌سازی مشکلات و پخش اکاذیب از طریق عملیات روانی و تبلیغات دامنه‌دار، انقلاب را بی‌ثمر و اسلام را غیر قابل پیاده‌سازی جلوه دهد^۵ تا از این طریق مردم را ناامید و به عقب‌گرد وادار کند. روحانی مسجد تراز اسلامی، با تبیین^۶ و تفهیم دستاوردهای مثبت انقلاب در مقایسه با پیش از انقلاب^۷ و سایر انقلاب‌های دنیا و یادآوری مشکلات پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و امیر مومنان علیه‌السلام در صدر اسلام^۸ و نیز تحلیل مشکلات پیش‌رو به عنوان چالش‌های طبیعی یک حرکت دشوار به سمت قله‌های عزت و سعادت، به سوالات و شبهات مردم پاسخ می‌دهد^۹ و آن‌ها را نسبت به فتنه‌های معاندان و اغواگران بیدار و هوشیار^{۱۰}، به نظام دلگرم و به آینده امیدوار می‌سازد و بدین ترتیب تبلیغات سوء دشمنان را خنثی می‌کند^{۱۱}. امام جماعت مسجد با تأکید بر حقانیت انقلاب^{۱۲} و لزوم فداکاری برای برچیدن بساط ظلم و کفر، مانند قیام حضرت سیدالشهدا علیه‌السلام^{۱۳} مردم را به تقوا، توکل، مجاهدت^{۱۴}، تحمل مشکلات، صبر^{۱۵} و استقامت^{۱۶} توصیه می‌کند.

۱. صحیفه امام، ج ۶، ص: ۲۵۲-۲۵۳، ۱۳۵۷/۱۲/۷.

۲. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۳. پیام به بیستمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۹۰/۷/۱۹

۴. بیانات در دیدار علما و روحانیون خراسان شمالی ۱۳۹۱/۷/۱۹

۵. صحیفه امام، ج ۶، ص: ۲۵۱-۲۵۲، ۱۳۵۷/۱۲/۷.

۶. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۷. صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۴۶-۴۷، ۱۳۶۱/۷/۲۲.

۸. صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۴۲-۴۴، ۱۳۶۱/۷/۲۲.

۹. بیانات در دیدار جمعی از روحانیون ۱۳۷۰/۱۲/۱۴

۱۰. صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۴۷-۴۸، ۱۳۶۱/۷/۲۲.

۱۱. صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۴۲-۴۴، ۱۳۶۱/۷/۲۲.

۱۲. صحیفه امام، ج ۹، ص: ۴۷۹-۴۸۰، ۱۳۵۸/۶/۱۸.

۱۳. صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۴۴-۴۵، ۱۳۶۱/۷/۲۲.

۱۴. پیام به ملت شریف ایران در چهلمین روز ارتحال امام خمینی ۱۳۶۸/۴/۲۳

۱۵. صحیفه امام، ج ۶، ص: ۲۵۰، ۱۳۵۷/۱۲/۷.

۱۶. صحیفه امام، ج ۹، ص: ۴۷۹-۴۸۰، ۱۳۵۸/۶/۱۸.

• تبیین اهمیت نماز و آموزش و ترویج نماز با تاکید بر روح نماز

روحانی مسجد تراز اسلامی، اهمیت نماز را به عنوان ستون دین، برای مردم تبیین می کند تا ایشان قدر نماز را بدانند. این امر موجب افزایش کیفیت نماز آنان خواهد شد.^۱ آموزش ترجمه و مفهوم نماز به شکل نوین و جذاب^۲ و نیز توجه به روح نماز که همان ذکر خداوند و حضور قلب است، همچنین تعلیم و ترویج نماز به ویژه در میان جوانان و یادآوری این امر که نماز مایه روشنی دل، امید و شادابی و به جت روحی آنان است^۳، در برنامه های امام جماعت مسجد قرار دارد.

• مبارزه ی شجاعانه و بدون محافظه کاری با خرافات

خرافات شامل اموری خارج دین می شود که با یکی از اصول دینی در تعارض است و مدرک معتبری ندارد، این امور غالباً آفت دینداری هستند و برخی به طور روزانه خرافات جدیدی وارد جامعه می کنند. امام جماعت مسجد تراز اسلامی همانند علمای صالح سلف خویش در راستای عمل به وظیفه تبلیغ رسالات الهی، با خرافات به طور جدی و شجاعانه، بدون محافظه کاری و مراعات واکنش دیگران، مبارزه می کند.^۴

• ارتباط با دانشجویان و دانشگاہیان

یکی از عوامل پیروزی انقلاب ائتلاف دو قشر دانشجو و روحانی یا همان مغزهای متفکر جامعه است.^۵ این ائتلاف مایه واهمه دشمنان است و به همین دلیل آنان همواره در پی شکستن آن هستند، از این رو باید هر دو دسته نسبت به این نقشه هوشیار باشند.^۶ روحانی مسجد تراز اسلامی با دانشجویان که غالباً مشتاق مفاهیم و معارف اسلامی هستند^۷، باید ارتباط چهره به چهره برقرار کند و با توجه به نیازهای فکری و فرهنگی آن ها با ایشان صحبت کند و آن ها را آگاه سازد.^۸ چرا که دانشجویان امروز، کارکنان و مسئولان اجرایی فردای کشور هستند و آشنایی آن ها با معارف اسلام و تقویت اعتقاد و عمل دینی آنان، موجب دینی شدن روزافزون نظام اجرایی کشور و استقرار بیش

۱. بیانات در دیدار کلمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۲. پیام به هفتمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۷۶/۷/۷

۳. بیانات در هفدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۷/۸/۲۹

۴. بیانات در دیدار روحانیون استان سمنان در تاریخ ۸۵/۸/۱۷

۵. صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۶-۱۷، ۱۳۵۹/۴/۲۰

۶. صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۳۹۴، ۱۳۵۹/۳/۱۴

۷. بیانات در دیدار علما و روحانیون خراسان شمالی ۱۳۹۱/۷/۱۹

۸. همان

از پیش ارزشهای اسلام در جامعه خواهد شد.

● برنامه‌ریزی در جهت تحول و پیشرفت کمی و کیفی مساجد

مسجد در دوره بعد از انقلاب که عصر حاکمیت اسلام و ارزش‌های اسلامی است، باید نسبت به قبل از انقلاب پیشرفتی چشم‌گیر داشته باشد و این اقتضای حق و مصلحت نیست که به همان شکل و در مواردی با افت کیفی و کمی اداره شود، بلکه این امر مایه خسران است. تحول مساجد و رساندن آن‌ها به سطح مطلوب، نیازمند برنامه‌ریزی و اقدام است.^۱ از آنجا که روحانی رکن و محور مسجد^۲ است و نقش مدیریت محتوایی و معنوی مسجد را بر عهده دارد^۳، این برنامه‌ریزی برای پیشرفت مستمر کمی و کیفی^۴ مساجد بیش از همه بر عهده روحانیون و ائمه جماعات است.^۵ البته امام جماعت می‌تواند از توان و ظرفیت طلاب و فضیلتی جوان و سایر افراد شایسته و علاقه‌مند برای انجام مأموریت‌های مسجد تراز اسلامی، تحت نظارت خویش استفاده کند.

● ارشاد و هدایت مردم به تکالیف و مصالح اجتماعی

مسجد، محل ارشاد ملت و تذکر اموری است که به نفع مؤمنان است. روحانی مسجد تراز اسلامی که مورد اعتماد و اطاعت مردم^۶ و عالم و آگاه به امور اجتماعی است، آنچه به مصلحت مسلمین است به ایشان توصیه و تکالیف اجتماعی آنان را برای حفظ و تقویت نظام اسلامی و نیل به آبادانی، خود کفایی^۷ و پیشرفت بیان میکند.

■ تذکر مستمر وظیفه اسلامی و انقلابی مردم در دفاع از نظام جمهوری اسلامی

نظام جمهوری اسلامی از اراده ملت نشأت گرفته است.^۸ ائمه جماعات بانفوذ کلمه خود در اқشار مختلف مردم، همواره دفاع از جمهوری اسلامی را به عنوان وظیفه‌ای اسلامی و انقلابی در یاد آنان زنده نگه می‌دارند^۹ و به عنوان یکی از الزامات دفاع از نظام، مردم را به تأیید و تقویت مسؤلان و

۱. بیانات در دیدار جمعی از روحانیون ۱۳۷۰/۱۲/۱۴

۲. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۳. پیام به بیستمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۹۰/۷/۱۹

۴. پیام به ملت شریف ایران در چهلمین روزار تحال امام خمینی ۱۳۶۸/۴/۲۳

۵. بیانات در دیدار جمعی از روحانیون ۱۳۷۰/۱۲/۱۴

۶. صحیفه امام، ج ۶، ص: ۲۵۰، ۱۳۵۷/۱۲/۷

۷. صحیفه امام، ج ۶، ص: ۲۴۹، ۱۳۵۷/۱۲/۷

۸. صحیفه امام، ج ۶، ص: ۲۵۱، ۱۳۵۷/۱۲/۷

۹. بیانات در چهلمین روزار تحال امام خمینی ۶۸/۴/۲۳

منصوبان شایسته و صالح و همکاری با آنان در جهت آبادانی و پیشرفت کشور و پرهیز از کارشکنی و تضعیف، ارشاد می‌کند^۱.

■ بیان نیازها و اولویت‌های کشور و تکالیف اجتماعی مردم جهت پیشرفت امام جماعت مسجد تراز اسلامی، مردم را از نیازها و اولویت‌های کشور آگاه و آن‌ها را با تکالیف اجتماعی خود در راستای پیشرفت و آبادانی کشور آشنایی سازد و به همت جمعی و یاری دولت در سازندگی کشور توصیه می‌کند^۲.

۱. صحیفه امام، ج ۶، ص: ۱۳۵۷/۱۲/۷.۲۵۱
۲. صحیفه امام، ج ۶، ص: ۱۳۵۷/۱۲/۷.۲۵۰-۲۴۹

« ابزارها و لوازم

امام جماعت برای انجام وظایف خود و مأموریت های مسجد تراز اسلامی از ابزارها و شیوه هایی استفاده میکند که در یک نوع شناسی کلی به دو دسته سنتی و جدید قابل تقسیم است.

● سخن گفتن با مردم

● منبر و سخنرانی

● ایستاده سخن گفتن بین دو نماز یا بعد نماز

● تشکیل حلقه معرفت با جوانان

با وجود همه وسایل ارتباط جمعی جدید، سخن گفتن روحانی به صورت رودر رو و نفس به نفس، با مردم نقشی بی بدیل دارد و از یک نطق تلویزیونی، کارآمدتر و مؤثرتر است. ذکر حقایق دین و مناقب ائمه علیهم السلام، موجب باز شدن افکار و روشن شدن دل های شود^۱؛ چرا که مردم به روحانیت دل بستگی و اعتماد دارند^۲. از این رو مجالس روضه خوانی، وعظ و خطابه و مانند آن، از فضای مجازی و صدا و سیما نیز مؤثرتر است^۳. امام جماعت مسجد تراز اسلامی، سعی میکند هر روز حداقل در یک وعده نماز سر جای خود، بایستد یا بالای منبر برود و با مردم حرف بزند^۴ یا با جوانان مسجد، حلقه معرفتی تشکیل دهد و با تبیین معارف دینی و بحث از مسائل مختلف اجتماعی و سیاسی کشور و پاسخ گویی به سؤالات آن ها^۵، معرفت و بصیرت ایشان را رشد دهد، ایمان آن ها را عمق دهد و در مقابل تبلیغات روانی و تهاجم فرهنگی دشمن، آن ها را مصونیت بخشد.

● استفاده از وسایل تبلیغاتی و فناوری های جدید ارتباطی

فناوری های جدید ارتباطی، مانند اینترنت، فضای مجازی و سایبری، ابزارهای تسهیل کننده ارتباطات بر بستر رایانه ها و گوشی های هوشمند هستند که فرصت فوق العاده ارتباط با هزاران نفر و ترویج معارف اسلامی در میان این همه جوان مایل و شائق به دانستن را فراهم کرده است^۶. روحانیون باید از همه این وسایل ارتباط جمعی برای تبلیغ دین استفاده کنند^۷.

۱. بیانات در دیدار علما و روحانیون خراسان شمالی ۱۳۹۱/۷/۱۹

۲. بیانات در دیدار روحانیون استان سمنان در تاریخ ۸۵/۸/۱۷

۳. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۴. بیانات در دیدار علما و روحانیون خراسان شمالی ۱۳۹۱/۷/۱۹

۵. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۶. بیانات در دیدار علما و روحانیون خراسان شمالی ۱۳۹۱/۷/۱۹

۷. بیانات در دیدار روحانیون استان سمنان در تاریخ ۸۵/۸/۱۷

« خصوصیات

اگر روحانی حائز ویژگی های مذکور، شرایط لازم را در خود محقق و به وظایف خود به نحو مطلوب عمل کند، خصوصیات پیدامی کند که او را در جایگاه رهبری اجتماعی قرار می دهد. با توجه به تغییرات سریع اجتماعی و تحولات فکری و فرهنگی و پیدایش نسل هایی با نیازهای جدید، هر چه تحقق آن شرایط و عمل به آن وظایف مستمراً به لحاظ کمی و کیفی بیشتر و بهتر شود، این خصوصیات (که مفاهیمی مشکک هستند) و روحانی در جایگاه امامت و رهبری اجتماعی تثبت می شود و حوزه نفوذ او هم توسعه می یابد و هم عمیق تر می گردد. این خصوصیات عبارتند از:

■ مفید و بابرکت

■ جلب کننده عواطف

■ تاثیر گذار و دارای نفوذ معنوی بر قلب ها

اگر امام جماعت مسجد برای مردم وقت بگذارد، با تک تک آن ها ارتباط برقرار کند، به آن ها محبت کند، مشکل آن ها را برطرف کند، درد دل آن ها را بشنود، به سوالاتشان پاسخ دهد و معارف دین را برای ایشان تبیین کند، فردی مفید و بابرکت خواهد شد، به گونه ای که عواطف مردم به سمت او جلب خواهد شد. بدین ترتیب همراه با نفوذ معنوی و مالک قلب ها و دل های مردم می شود. آنگاه به اشاره او حتی بدون بودجه و قدرت قانونی و بخشنامه، کاری که مد نظر اوست از سوی اهل مسجد و حتی سایر اهالی محل (که از دور با ایشان آشنایی دارند) انجام خواهد شد!

« طلاب (فضلای) جوان و پرنشاط

در صورتی که امام جماعت مسجد از عهده وظیفه‌ی رابطه، انس و راهنمایی برای نمازگزاران به ویژه جوانان برنیاید، می‌تواند از فضلای جوان و پرنشاط به عنوان دستیار و همکار خویش در این امور استفاده کند^۱. همچنین طلاب جوان می‌توانند از ظرفیت کانون‌های فرهنگی هنری مساجد برای ارتباط با جوانان و اثرگذاری فکری و عقیدتی روی آنان بهره‌ببرند. برای این منظور ایشان باید خود را با تحقیق، مطالعه و تفکر به سلاح معرفت و استدلال مجهز و سخنانی متناسب با نیازهای جوانان فراهم کنند و با حضور در این کانون‌ها، و با جوانان به ویژه قشر دانشجویان ارتباط برقرار کنند و با روی خوش و همراه با مدارا پذیرای آن‌ها باشند^۲.

۱. پیام به دوازدهمین اجلاس سراسری نماز در تاریخ ۱۶/۶/۱۳۸۱

۲. بیانات در دیدار علما و روحانیون خراسان شمالی ۱۹/۷/۱۳۹۱

« بسیجیان

نیروی مقاومت بسیج نهاد دیگری است که به درستی در بهترین مکان، یعنی مساجد مستقر است. بسیجیان باید با حفظ و تقویت ارتباط برادرانه و صمیمانه با امام جماعت و اهالی مسجد، نماز جماعت اول وقت را پشت سر پیش نماز مسجد خودشان اقامه و در مراسم دینی (دعا، قرآن و...) مسجد شرکت کنند. انجام این سه وظیفه، زمینه را برای نقش آفرینی ایشان در دو حوزه‌ی کمک بدون قید و شرط به امام جماعت در جهت حفظ مسجد و نیز ایجاد جاذبه برای مسجد به منظور جذب اهالی محل به ویژه بچه‌ها و جوانان فراهم می‌کند!

« اهالی مسجد

اهالی مسجد تراز اسلامی، علاوه بر ویژگی‌های عام و وظایف عام همه نقش آفرینان درونی و بیرونی، ویژگی‌ها و وظایف خاصی بر عهده دارند که عبارتند از:

« دوستدار طهارت

نماز گزاران مسجد تراز اسلامی (که تأسیس و ساختن آن بر اساس تقوا بوده است) دوست دار طهارت^۱ و محبوب ذات اقدس الهی هستند^۲. آنان طهارت باطنی را با چشمه طهور نماز^۳ می‌جویند تا شایستگی مس معارف قرآن را پیدا کنند^۴. وجود چنین مردانی مقدمه تشکیل حکومت الهی است^۵. با این وصف، وظیفه اهل مسجد، یعنی تلاش دوست دارانه برای پاکی و تحصیل طهارت، روشن می‌شود. پاکی و طهارت، انسان را محبوب خدای کند و محبوب خدا، مسیر و مجرای فیض حق می‌شود و خدای سبحان در مقام فعل، کارهای خود را به وسیله او اجرامی کند^۶.

۱. لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا لَمَسْجِدٍ أُتِيَ عَلَى التَّقْوَى مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ. (سوره توبه، آیه: ۱۰۸)

۲. تسنیم، ج ۳۵، ص: ۲۹۶

۳. امیرالمومنین علیه‌السلام فرمود: «انها تحت الذنوب حت الورق وتطلقها اطلاق الريق»؛ یعنی همان گونه که برگ هادر فصل پاییز باندک تکانی به شاخه‌ها فرو می‌ریزند، گناهان با نماز می‌ریزند. در ادامه فرمود: «و شبهها رسول الله بالحمة تكون على باب الرجل فهو يغتسل منها في اليوم والليلة خمس مرات؛ فما عسى ان يبقى عليه من الدر»؛ پیامبر اکرم نماز را به چشمه آب گرمی مانند کرد که جلوی در خانه باشد؛ اگر کسی روزانه پنج بار - در زمان مقرر، به ویژه اوقات فضیلت نمازهای یومیه - خود را درون این آب شست و شود دهد، امکان ندارد چرکی در بدن او بماند! (تسنیم، ج ۳۵، صص: ۳۱۶-۳۱۷)

۴. لَا يَمْسَهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ. (تسنیم، ج ۳۵، ص: ۳۱۰)

۵. بنیاد بین المللی علوم و حیاتی اسراء، ir.esra.portal، تاریخ بازدید: ۱۳۹۷/۴/۳۰

۶. تفسیر تسنیم، ج ۶، ص: ۵۴۹

« پرهیز از دنیا طلبی و باطل گرایی

■ پرهیز از مجادلات لفظی و هیاهوی و ایجاد مزاحمت برای نماز گزاران

مسجد جای راز و نیاز و مناجات با خداوند است؛ بلند کردن صدا در مسجد، به آرامش دیگران آسیب می زند و فرصت مناجات و عبادت را از آنان می گیرد و باعث مزاحمت برای برادران و خواهران ایمانی می شود. این کار اگر نتیجه مخاصمه و کشمکش های لفظی بر خاسته از خود گرایی و اثبات نفسانیت باشد، بسیار زشت و از موجبات حلول بلا بر امت محمد ﷺ شمرده شده است.^۱ بنابراین اهالی مسجد تراز اسلامی، از مجادلات لفظی و ایجاد سر و صدا های دنیا طلبانه و باطل گرایی در مسجد پرهیز می کنند.

■ پرهیز از سخنان لغو و امور باطل و حرام در مسجد

اهالی مسجد تراز اسلامی، از سخنان لغو و ورود در امور باطل و حرام در مسجد می پرهیزند^۲؛ چرا که یک قسم تخریب مسجد، یاد کرد. مسائل حرام، مانند غیبت، تهمت، افتراء، افک، توطئه بر ضد نظام دینی، امت اسلامی، افراد مظلوم و... است.^۳

■ پرهیز از خرید و فروش یا معامله در مسجد

یکی از نمود های سخن و کار دنیایی در مسجد، تجارت و خرید و فروش است. مسجد جایگاه ذکر الهی است؛ از این رو مؤمنان در مسجد، مشغول خرید و فروش کالای خود نمی شوند.^۴

۱. وَعَنْهُ قَالَ خُتِبَ فِي مَسَاجِدِكُمْ رُفِعَ أَصْوَاتُكُمْ وَبَيَعْتُمْ وَشَرَاءَكُمْ وَسَلَا حُكْمَكُمْ وَجَمْرُوهَا فِي كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ وَصَعَوْا فِيهَا الْمَطَاهِرَ (مغربی، ۱۳۸۵ هـ، ج ۱، ص: ۱۴۹).

قال رسول الله ص جئبوا مساجدكم مجانبينكم وصبيانكم - ورفع أصواتكم إلا يذكر الله تعالى - ويبيعكم وشراءكم وسلاحكم - وجمروها في كل سبعة أيام وصعوا المطاهر على أبوابها (اصفهانی، ۱۴۰۴ هـ، ج ۸۰، ص: ۳۴۹)

الامام علی (علیه السلام)، قال رسول الله (صلى الله عليه وآله وسلم): إذا عملت امتی خمس عشره حمله حل بها البلاء، قيل: يا رسول الله وما هي؟ قال: إذا... ارتفعت الاصوات في المساجد؛ «هر گاه امت من به پانزده ویژگی عمل کند، بلا بر او فرود می آید.» گفته شد: ای پیامبر خدا! آن ها چیست؟ فرمود: «هنگامی که... صداها در مساجد، بلند شوند.» (مسجد در آیینه حدیث، مسعودی، ص: ۲۴۹-۲۵۰)

۲. إن أمير المؤمنين رأى قاصفاً في المسجد فصر به بالدرة وطرده. (كليني، ۱۴۰۷ هـ، ج ۷، ص: ۲۶۳)

قال عليه السلام: مَنْ سَمِعْتُمُوهُ يُنْشِدُ شِعْرًا فِي الْمَسْجِدِ فَقُولُوا لَهُ: فَضَّ اللهُ فَآكَ إِنَّمَا نَصَبَ الْمَسَاجِدَ لِلْقُرْآنِ، وَنَهَى عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ يُنْشِدَ الشَّعْرَ فِي الْمَسْجِدِ (عاملی، ۱۴۱۲ هـ، ج ۲، ص: ۱۸۷)

نهی عن أن يُنشد الشعر أو يُنشد الضلالة في المسجد ونهى أن يسئل الشيف في المسجد. (قمی، ۱۴۱۳ هـ، ج ۴، ص: ۸)

يا باذر من أجب داعي الله وأحسن عمارة مساجد الله كان ثوابه من الله الجنة، فقلت: بأبي أنت وأمي يا رسول الله كيف يعمر مساجد الله قال: لا يرفع فيها الأصوات ولا يخاض فيها بالباطل ولا يشتري فيها ولا يبيع، وانترك اللغو مادمت فيها، فان لم تفعل فلاتولمن يوم القيامة إلا نفسك. (كاشانی، ۱۴۰۶ هـ، ج ۲، ص: ۱۹۵)

۳. تسنيم، ج ۳۳، ص: ۳۸۷

۴. وَعَنْهُ قَالَ جئبوا مساجدكم رفع أصواتكم وبيعكم وشراءكم وسلاحكم وجمروها في كل سبعة أيام وصعوا فيها المطاهر (مغربی، ۱۳۸۵ هـ، ج ۱، ص: ۱۴۹)

■ ذکر خدا (نماز، دعا، قرآن و...) و تحصیل علم

اهالی مسجد تراز اسلامی همانگونه که از امور دنیایی و باطل می‌پرهیزند، همواره مشغول ذکر الهی و تحصیل علم هستند^۱.

■ هوشیاری در برابر نقشه‌ها و توطئه‌های دشمنان و حفظ مسجد

به دلیل نقش محوری مسجد در پیروزی انقلاب و استقرار نظام اسلامی و کوتاه شدن دست دشمنان اسلام^۲، آن‌ها همواره با تلاش برای ایجاد انحراف در نهضت و تخریب روحانیت به دنبال سست نمودن، خالی کردن و از بین بردن مساجد هستند^۳ تا از این طریق بتوانند به تدریج انقلاب را منحرف کنند و به این نظام لطمه بزنند. اهالی مسجد تراز اسلامی همواره در برابر این نقشه و توطئه‌ها هوشیار هستند^۴ و این مراکز روحانیت و سنگرهای اسلام را حفظ می‌کنند^۵.

■ تنظیف و تطهیر و غبارروبی و عطر افشانی مساجد

اهالی مسجد تراز اسلامی با تأسی به حضرت ابراهیم و اسماعیل علیهم‌السلام به غبارروبی^۶، جار و کشی^۷، پاکیزه نمودن، تطهیر و عطر افشانی^۸ مساجد اهتمام می‌ورزند.

هق، ج ۱، ص: ۱۴۹)
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: جَنَّبُوا مَسَاجِدَكُمْ مَجَانِبَتِكُمْ وَصِبَانَتَكُمْ - وَرَفَعُوا صَوَاتِكُمْ إِلَّا بِذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى - وَبَيْعَتِكُمْ وَشِرَاءِكُمْ وَبِسَلَاحَتِكُمْ - وَجَمْرُوهَا فِي كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ وَصَعُوا الْمَطَاهِرَ عَلَى أَبْوَابِهَا (اصفهانی، ۱۴۰۴ هق، ج ۸۰، ص: ۳۴۹)
ان رسول الله صلى الله عليه وآله نهى عن الشراء والبيع في المسجد وان تنشذ فيه ضاله وان ينشد فيه شعر؛ پیامبر خدا (صل) از خرید و فروش در مسجد و اینکه در آن، گمشده‌های جست و جو گردد و یا شعری خوانده شود، نهی فرمود.
عن رسول الله صلى الله عليه وآله اذا را ایتیم من بیع او بیتاع فی المسجد، فقولوا: لا یرح الله تجار تک؛ هر گاه کسی را در مسجد، در حال خرید و فروش دیدید، بگویید: خداوند، تجارتت را سودبخش قرار ندهد! (مسجد در آینه حدیث، مسعودی، صص ۲۳۸-۲۳۹)
۱. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: يا بائدر كل جلوس في المسجد لغير الاثلاث: قراءة أو مصل أو ذكر الله تعالى أو سائل عن علم. (بحار الانوار، جلد ۸۳، ص: ۳۷۰)

۲. صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۹-۲۰، ۱۳۵۹/۴/۲۰

۳. صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۵-۱۶، ۱۳۵۹/۴/۲۰

۴. صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۳۹۳، ۱۳۵۹/۳/۱۴

۵. صحیفه امام، ج ۱۵، ص: ۱۴-۱۵، ۱۳۶۰/۴/۱۰

۶. پیام به مناسبت گردهمایی سالانه نماز در شهر زنجان ۱۳۷۵/۶/۳۱

۷. مَنْ قَمَّ مَسْجِدًا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ عَتَقَ رَقَبَةً وَمَنْ أَخْرَجَ مِنْهُ مَا يَقْدِي غِنًا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ كَفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ (برقی، ۱۳۷۱ هق، ج ۱، ص: ۵۷)
وَعَنْهُ قَالَ جَنَّبُوا مَسَاجِدَكُمْ رَفَعُوا صَوَاتِكُمْ وَبَيْعَتِكُمْ وَشِرَاءِكُمْ وَبِسَلَاحَتِكُمْ وَجَمْرُوهَا فِي كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ وَصَعُوا فِيهَا الْمَطَاهِرَ. (مغربی، ۱۳۸۵ هق، ج ۱، ص: ۱۴۹)

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: جَنَّبُوا مَسَاجِدَكُمْ مَجَانِبَتِكُمْ وَصِبَانَتَكُمْ - وَرَفَعُوا صَوَاتِكُمْ إِلَّا بِذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى - وَبَيْعَتِكُمْ وَشِرَاءِكُمْ وَبِسَلَاحَتِكُمْ - وَجَمْرُوهَا فِي كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ وَصَعُوا الْمَطَاهِرَ عَلَى أَبْوَابِهَا. (اصفهانی، ۱۴۰۴ هق، ج ۸۰، ص: ۳۴۹)

۸. بیانات در دیدار مردم قم ۱۳۷۵/۱۰/۱۹

« متولیان، مدیران و امناء

متولیان اماکن مذهبی، جز تقوای پیشگان نیستند^۱. هیئت‌های امناء، متولیان، واقفان و دست‌اندرکاران مساجد، باید مردان مومن و متقی باشند^۲؛ چرا که تولیت مراکز دینی، امری الهی و ملکوتی است^۳. پیامبر اکرم ﷺ وقتی می‌خواستند برای مسجد، مؤذن انتخاب کنند، فقط اسلام و ایمان، مجاهدت در راه خدا و نشان دادن فداکاری در این راه را ملاک قرار دادند^۴. بنابراین در انتخاب اعضای هیئت امناء، مسؤولان و خادمان، همین معیارها باید لحاظ شود. یکی از مهمترین نقش‌هایی که این افراد بر عهده دارند، ایجاد جذب و اشتیاق در دل‌های پاک‌جوانان با محبت کردن به آنان است^۵.

۱. وَمَا لَهُمْ إِلَّا يَعْذِبُهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ إِنَّ أَوْلِيَاءَهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ (تسنیم، ج ۳۳، صص: ۳۷۲-۳۷۳)

۲. تسنیم، ج ۳۵، صص: ۲۹۵-۲۹۶

۳. تسنیم، ج ۳۲، صص: ۴۱۰-۴۱۱

۴. بیانات در خطبه‌های نماز جمعه تهران ۱۳۸۰/۲/۲۸

۵. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

« نقش آفرینان بیرونی

نقش آفرینان بیرونی، اقصا، گروه‌ها، سازمان‌ها و نهادهایی هستند که خارج از فضای مسجد به پشتیبانی از عملیات عبادی، سیاسی، اجتماعی مسجد می‌پردازند. حوزه‌های علمیه و مراکز رسیدگی به امور مساجد از یک سو پشتیبانان تخصصی مساجد هستند که به آماده‌سازی روحانی تراز و یاری وی در ایفای نقش‌ها و وظایفش می‌پردازند، از سوی دیگر عموم مردم، دستگاه‌های حاکمیتی، دولتی و نهاد‌های عمومی، مانند شهرداری‌ها، پشتیبانان عمومی هستند که به امور ساختن، تعمیر و آبادسازی مسجد و پرداختن به آرایه‌های ظاهری و معنوی آن و کارهای تبلیغاتی و رسانه‌ای^۱ برای رونق روزافزون این کانون‌های معنویت و صفا^۲ اهتمام می‌ورزند. در جامعه اسلامی، همگان خود را ملتزم و متعهد به پشتیبانی از نهاد مقدس مسجد و خدمت به آن، ترویج نماز^۳ و حضور گرم در نمازهای جماعت می‌دانند و به قدر توان و همت در این حرکت بزرگ که شایسته است جهاد نامیده شود، مشارکت می‌کنند.^۴

۱. بیانات در دیدار جمعی از روحانیون ۱۳۷۰/۱۲/۱۴

۲. پیام به ملت شریف ایران در چهلمین روز از تحال امام خمینی ۱۳۶۸/۴/۲۳

۳. پیام به دوازدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۱/۶/۱۶

۴. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

« مجاهدان و رزمندگان

اگر دفاع نباشد، مراکز دینی و عبادی آسیب می بینند و ویران می شوند^۱؛ هم چنین به دلیل آنکه با آبادی مراکز دینی، زمین آباد می شود؛ اگر مبارزان و مجاهدان راه حق نباشند، ستم و فساد زمین را فرامی گیرد و سرزمین ها ویران، فاسد و زمین زنگی مردم خراب می شود^۲. این خطر، همه موحدان عالم را تهدید می کند. اگر جنگ، دفاع و سنگر نشینی رزمندگان نبود، نه تنها مساجد، که از معبدهای یهود، ترسا و صومعه های راهبان منزوی نیز اثری نبود و جبهه استکبار هیچ معبد و عابدی را باقی نمی گذاشت و سراسر جهان را کفر فرامی گرفت؛ بنابراین وظیفه عابدان است که برای سنگر نشینان دعا کنند^۳. گروهی که خداوند به آنان اذن جهاد داده و نصرت شان را وعده است، کسانی هستند که اگر مبارزه کنند و سپس تمکن یابند، نه تنها مسجد، بلکه نماز مسجد را نیز حفظ و عبادت را احیای کنند^۴.

۱. أَدْنُ لِلَّذِينَ يَفَاتِلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ﴿۳۹﴾ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفُتِنَتِ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ (سوره حج، آیات: ۳۹-۴۰)

۲. وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفُتِنَتِ الْأَرْضُ

۳. تسنیم، جلد ۶، صص ۲۳۴-۲۳۵

۴. بنیادین المللی علوم و حیاتی اسراء، ir.esra.portal، تاریخ باز دید: ۱۳۹۷/۴/۳۱

« حوزه‌های علمیه

حوزه‌های علمیه در پرورش و آماده‌سازی روحانیونی که از عهده مدیریت محتوایی و معنوی مساجد به نحو خردمندانانه، مسئولانه و عاشقانه برآیند، وظیفه‌ای ذاتی و طبیعی^۱ دارند این مراکز هم‌چنین در یاری رساندن روحانی به منظور آماده‌شدن برای طبابت معنوی^۲ نقشی بی‌بدیل دارند.

۱. پیام به بیستمین اجلاس سراسری نماز: ۱۳۹۰/۷/۱۹

۲. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز: ۱۳۸۹/۷/۱۸

« مراکز رسیدگی به امور مساجد

مراکز رسیدگی به امور مساجد در کنار وظایف مختلفی که در راستای سیاست گذاری، برنامه ریزی و پشتیبانی از مساجد بر عهده دارند، در یاری رساندن روحانی جهت آماده شدن برای طبابت معنوی،^۱ مانند حوزه‌های علمیه، نقش دارند.

۱. همان

« دستگاه‌های حاکمیتی، دولتی و عمومی

قرآن کریم هنگام توصیف قدرتمندان مؤمن، اقامه‌ی نماز را در صدر وظایف آنان نام برده است.^۱ این وظیفه، در عمل شخصی، کیفیت بخشیدن به نماز و در تلاش اجتماعی، ترویج نماز و همگانی کردن آن است.^۲ بر پاداشتن نماز در میان مردم، نقشی بنیادی دارد و همچون پایه‌ی استواری برای پیشبرده‌های بزرگ نظام اسلامی به شمار می‌آید.^۳ تحقق این مهم، علامت یک حکومت الهی بر خوردار از حرکت و جهت‌گیری صحیح است که باید جدی گرفته و تقویت شود.^۴ از این رو ترویج نماز و پرداختن به مساجد باید به مثابه جهاد، مورد توجه و اهتمام همه مسؤلان بخش‌های حکومت قرار گیرد.^۵ وزاراتخانه‌ها به ویژه آموزش و پرورش، علوم و فن‌آوری، ارشاد، سازمان صدا و سیما، سازمان تبلیغات اسلامی، مراکز تولید سینمایی، دانشگاه‌ها و مدارس، پژوهشگاه‌ها، کارگاه‌ها، نیروهای مسلح، مدیریت‌های امور شهری و حمل و نقل و غیره هر یک به گونه‌ای باید خود را ملتزم و متعهد بدانند که در این حرکت همگانی سهیم شوند و نقش ویژه‌ی خود را ایفا کنند^۶ و دولت نیز برای رفع کمبود مسجد و نمازخانه در مراکز پرجمعیت، باید تدبیر و اقدام کند.^۷

۱. الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ

۲. پیام به بیست و دومین اجلاس سراسری نماز ۱۳۹۲/۶/۱۳

۳. پیام به هفتمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۷۶/۷/۷

۴. بیانات در دیدار مردم قم ۱۳۷۵/۱۰/۱۹

۵. دیدار با مسئولین اجرایی استان کرمانشاه ۱۳۹۰/۷/۲۸

۶. پیام به دوازدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۱/۶/۱۶

۷. بیانات در هفدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۷/۸/۲۹

« علمای دین، روشنفکران، هنرمندان و نویسندگان

گروه‌های مرجع که مردم از آن‌ها الگو می‌گیرند، هم چنین صاحبان تریبون‌های مذهبی (منبر) و رسانه‌ای (رایو، تلویزیون، سینما، مطبوعات، کتاب، اینترنت، فضای مجازی و مانند این‌ها)^۱ با انتقال انواع پیام‌ها، می‌توانند نقش بسیار مهم و تأثیرگذاری در جهت‌دهی افکار عمومی و فرهنگ‌سازی بر عهده گیرند. اینان باید نقش ویژه‌ای در ترویج مهمترین نیاز معنوی جامعه که همان رابطه با خداوند و معنویت است، ایفا کنند و از آنجا که مسجد مایه به ثمر رسیدن نهضت مردم مسلمان ایران و نجات کشور از دست استبداد داخلی و استعمار خارجی بود، باید در حفظ مسجد و استحکام آن بکوشند^۲. تلاش‌های عالمانه، مدبرانه و نازک‌اندیشانه، با استفاده از برترین شیوه‌ها، فنی‌ترین و هنری‌ترین ابزارها، می‌تواند چهره‌ی زیبا و ترغیب‌کننده‌ی این فریضه‌ی نجات‌بخش را به همه نشان دهد^۳ و موجب گرایش بیشتر مردم به نماز و اقبال آنان به مساجد شود.

۱. پیام به دوازدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۱/۶/۱۶

۲. صحیفه امام، ج ۸، ص: ۱۳۵۸/۳/۱۵، ۶۰

۳. پیام به دوازدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۱/۶/۱۶

« دانشگاهیان و دانشجویان

دانشجویان، دانشگاهیان، علما و روحانیون، مغز متفکر جامعه هستند^۱ که با نفوذشان میان مردم، می‌توانند جریان سازی اجتماعی کنند. ائتلاف و اتحاد این دو قشر، منجر به اتحاد همه ملت خواهد شد^۲، همان گونه که در زمان انقلاب این اتفاق رخ داد و پیروزی مردم را به ارمغان آورد^۳. هدف غایی از این ائتلاف، پیاده سازی اسلام در تمامی نهادها و نظامات اجتماعی و تحقق جامعه اسلامی به تمام معناست. از آنجا که مساجد پایگاه های دین^۴ و سنگر های اسلام^۵ هستند، بهترین محل برای شکل گیری و عملیاتی شدن این ائتلاف، مسجد است. از این رو دانشگاهیان و دانشجویان علاوه بر دانشگاه، این سنگر را نیز حفظ^۶ و مساجد را با رفتن خودشان، آباد می کنند^۷. این قشر فرهیخته می تواند یاری گر امام جماعت در انجام مأموریت های مسجد تراز اسلامی باشد.

۱. صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۳۹۴، ۱۳۵۹/۳/۱۴.

۲. صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۳۸۹، ۱۳۵۹/۳/۱۴.

۳. صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۶-۱۷، ۱۳۵۹/۴/۲۰.

۴. بیانات در دیدار جمعی از روحانیون ۱۳۷۰/۱۲/۱۴.

۵. صحیفه امام، ج ۱۵، ص: ۱۴-۱۵، ۱۳۶۰/۴/۱۰.

۶. صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۳۹۳، ۱۳۵۹/۳/۱۴.

۷. صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۵۰۱، ۱۳۵۹/۴/۱۰.

« مردم (جوانان، پدران و مادران و همسران)

مردم پشتیبان اصلی مساجد هستند، چرا که مسجد خانه آنان و بیوت متقین است. بنابراین در جامعه اسلامی، خدمت به مسجد، کاری مردمی شمرده می‌شود^۱ و همگان در بُعد عمران ظاهری در ساختن، تعمیر و آراستن مساجد به اندازه‌ی توان خویش مشارکت می‌کنند^۲. در بُعد عمران باطنی نیز پدران و مادران با همراه نمودن فرزندان و نوجوانان خود و تشویق آنان به حضور و فعالیت در مسجد و همسران با توصیه به یکدیگر برای استمداد معنوی از مسجد و آموختن سبک زندگی دینی از این پایگاه‌های اسلامی، مسجد را یاری می‌کنند. نوجوانان و جوانان^۳ هم در جستجوی نقش آفرینی اجتماعی، استقلال شخصیتی، دوست‌یابی و فراگیری دین، همگی با حضور خود در نماز جماعت و توصیه و تذکره به کسانی که از آن‌ها تأثیر پذیر هستند، مساجد را آباد می‌کنند.

۱. پیام به مناسبت گردهمایی سالانه نماز در شهر زنجان ۱۳۷۵/۶/۳۱

۲. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

۳. پیام به دوازدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۱/۶/۱۶

« عوامل زمینه ساز و تسهیل گر
(الزامات)

این مقوله مشتمل بر مضامینی است که مقدمه و لازمه انجام مأموریت‌های مسجد تراز اسلامی هستند. وجود این عوامل در یک مسجد، آن را به مسجد تراز تبدیل نمی‌کند، اما نبود آن‌ها نقص محسوب می‌شود و انجام مأموریت‌ها و تحقق آثار را می‌تواند مختل، کند، کم‌اثر و گاه ناممکن سازد. عوامل زمینه‌ساز با عوامل تسهیلگر متفاوتند. اگر عوامل زمینه‌ساز محقق نشود، اساساً فرصتی برای انجام مأموریت‌ها فراهم نمی‌شود. بنابراین این عوامل، انجام مأموریت‌ها را ممکن می‌کند. اما عوامل تسهیل‌گر، اجرای مأموریت‌ها را تقویت و یا تسریع، هم‌چنین دایره مخاطبان آن را گسترده‌تر و احتمال تأثیر را بیشتر می‌کند. بنابراین همه این عوامل، شرط لازم برای تحقق مسجد تراز اسلامی هستند، اما کافی نیستند.

« عوامل زمینه‌ساز و تسهیل‌گر تحقق مسجد تراز اسلامی در ذیل آمده است:

● مسجد باید برقرار باشد^۱

یعنی در هر سه وقت صبح^۲، ظهر و شب نماز جماعت در آن اقامه شود^۳ و درب مسجد از پیش از

۱. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۲. پیام به مناسبت گردهمایی سالانه نماز در شهر زنجان ۱۳۷۵/۶/۳۱

۳. بیانات در دیدار جمعی از روحانیون ۱۳۷۰/۱۲/۱۷

ظهر تا پس از نماز عشا باز باشد^۱ تا مردم بتوانند در اوقات شرعی نماز، از مسجد استفاده کنند.

- نغمه اذان که علامت مسلمانی^۲ و یکی از نشانه‌های توجه به نماز و اقامه نماز در شهر اسلامی است^۳، باید با صوت خوش و دلنواز در همه شهرها و محله‌ها پخش شود^۴.

مسجد نباید وسیله‌ی زحمت و آزار مجاوران شود؛ بنابراین تنها صدایی که باید از مسجد در فضا طنین بیفکند، بانگ اذان است و پخش صداهای آزاردهنده، به‌ویژه در شب و هنگام آسایش مردم، کاری ناروا و در مواردی خلاف شرع است^۵.

- مسجد باید پاکیزه، بهداشتی^۶، تمیز، معطر^۷، زیبا^۸ و آراسته به آرایه‌های معنوی و ظاهری^۹ باشد. از نظر مکانی مسجد باید در جایی بنا شود که قطب، محور و کانون اصلی شهر، روستا، مدرسه، دانشگاه و همه مراکز جمعیتی باشد^{۱۰} تا مؤمنان، به‌ویژه جوانان و نوجوانان به آسانی به مسجد دسترسی داشته باشند^{۱۱}.

- برقراری رابطه مستحکم با همه اقشار جامعه اعم از جوانانی که ازدواج می‌کنند، کسانی که به موفقیت‌های علمی، اجتماعی، هنری و ورزشی دست می‌یابند، صاحب‌همتانی که کمک به دیگران را وجهه‌ی همت خود می‌سازند، غم‌دیدگانی که غمگساری می‌جویند و حتی نوزادانی که متولد می‌شوند^{۱۲} و همکاری و پیوند تعریف شده و شایسته با مراکز آموزشی محل^{۱۳} زمینه را برای گرایش بیشتر مردم و جذب نوجوانان و جوانان به مسجد مساعدتر و دایره نفوذ مسجد را گسترده‌تر می‌کند و این امکان را فراهم می‌کند که افراد بیشتری از آثار و برکات مسجد تراز اسلامی بهره‌مند شوند.

۱. بیانات در دیدار انجمن جماعات مساجد تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۲. بیانات در دیدار جمعی از روحانیون ۱۳۷۰/۱۲/۱۷

۳. بیانات در هفدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۷/۸/۲۹

۴. پیام به مناسبت گردهمایی سالانه نماز در شهر زنجان ۱۳۷۵/۶/۳۱

۵. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

۶. پیام به بیست و دومین اجلاس سراسری نماز ۱۳۹۲/۶/۱۳

۷. بیانات در دیدار مردم قم ۱۳۷۵/۱۰/۱۹

۸. پیام به بیست و نهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۹۰/۷/۱۹

۹. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

۱۰. پیام به بیست و نهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۹۰/۷/۱۹

۱۱. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

۱۲. همان

۱۳. همان

« آثار و برکات

فردی که در اثر رفت و آمد به یک مسجد تراز اسلامی، در معرض مأموریت‌های مسجد قرار گیرد و از روحانی شایسته و سایر نقش‌آفرینان آن بهره‌مند شود، از آثار و برکات ذیل برخوردار خواهد شد. بدیهی است که همه این آثار، در همه افراد به یک اندازه محقق نخواهد شد؛ شدت و ضعف در معیار تراز بودن مسجد، کمیت و کیفیت ارتباط فرد با مسجد، زمینه‌ها و قابلیت‌های فردی و سایر مؤلفه‌های محیطی مداخله‌گر، از عوامل تعیین‌کننده در این خصوص هستند.

در مسجد تراز اسلامی، مومنان با اقامه نماز به جماعت، موجبات بارش انبوه‌تر و دلنشین‌تر رحمت^۱ و هدایت الهی^۲ را فراهم می‌کنند. آنان به واسطه عمران مساجد با نماز، از عذاب الهی^۳ و بلاهای

۱. پیام به بیستمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۹۰/۷/۱۹ - مَن أَدْمَنَ الْإِخْتِلَافَ إِلَى الْمَسَاجِدِ أَصَابَ إِحْدَى الثَّمَانِ: أَحَامُسْتَفَادُ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، أَوْ عَلِمَا مُسْتَنْزَفًا، أَوْ كَلِمَةً تَدُلُّ عَلَى هُدًى، أَوْ أُخْرَى تَصْرِفُهُ عَنِ الرَّدَى، أَوْ رَحْمَةً مُنْتَظَرَةً، أَوْ تَرَكَ الذَّنْبَ حَيَاءً، أَوْ خَشْيَةً، (کنز العمال، ج ۷، ص: ۵۷۰)

۲. پیام به دوازدهمین اجلاس سراسری نماز در تاریخ ۱۳۸۱/۶/۱۶ - خدا یک نور ویژه دارد فرمود: يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ. این در مسجد و حرم هست فقط، این (فی بیوت أذن الله أن ترفع) است... خوب چه کسی با او شناسست؟ مردانی که شب و روز به یاد او هستند. (بنیاد بین المللی علوم و وحیانی اسراء، esra.portal، تاریخ بازدید: ۱۳۹۷/۴/۳۱)

۳. أَنْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا رَأَى أَهْلَ قَرْيَةٍ قَدْ أَسْرَفُوا فِي الْمَعَاصِي وَفِيهَا ثَلَاثُ نَفَرٍ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ نَادَاهُمْ جَلَّ جَلَالُهُ وَتَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُهُ يَا أَهْلَ مَعْصِيَتِي لَوْ لَا فَيْكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ الْمُتَخَابِئِينَ بِجَلَالِي الْعَامِرِينَ بِصَلَاتِهِمْ أَرْضِي وَمَسَاجِدِي وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَشْحَارِ خَوْفًا مِنِّي لَأَنْزَلْتُ بِكُمْ عَذَابِي ثُمَّ لَا أَبَالِي. (قمی، صدوق، ۱۳۸۶ هـ، ج ۲، ص: ۵۲۲)

عَلَى ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى إِذَا رَأَى أَنَّ بَعْضَ أَهْلِ الْأَرْضِ بَعْدَابٍ قَالَ لَوْلَا الَّذِينَ يَتَخَابَوْنَ بِجَلَالِي وَيَعْمُرُونَ مَسَاجِدِي وَيَسْتَغْفِرُونَ بِالْأَشْحَارِ لَأَنْزَلْتُ عَذَابِي (قمی، صدوق، ۱۳۸۶ هـ، ج ۲، ص: ۵۲۲)

دنیوی در امان هستند^۱ و خداوند آن‌ها را به نوری ساطع در روز قیامت بشارت داده^۲ و در آن نشئه هولناک، شادمانی و جواز عبور از صراط را برایشان تضمین نموده است.^۳ مادامی که نماز گزار در مسجد نشسته باشد، خداوند به ازای هر نفسی، درجه ای در بهشت به وی عطا می فرماید، فرشتگان بر او صلوات می فرستند، ده حسنه برای او نوشته و ده گناه از نامه عملش محومی شود.^۴ علاوه بر این آثار معنوی و اخروی، بیان سخن حق، آموزش دین، اخلاق و سیاست، در مسجد بیش از هر جای دیگری دلنشین است و به زندگی فرد و جامعه سمت و سوی خدایی می دهد^۵ و فرد و جامعه را به تراز اسلامی نزدیک می کند.^۶

آثار و برکات دنیوی مسجد را می توان به دو دسته فردی و اجتماعی دسته بندی کرد. «بارش رحمت الهی» که اثری معنوی است، بر تمامی آثار فردی و اجتماعی سایه می افکند. به عبارت دیگر تمامی آثار مذکور را میتوان مصادیق رحمت الهی دانست؛ چرا که اولاً: هیچ اثری نیست که از ناحیه خداوند نباشد (لامؤثر فی الوجود الا الله) ثانیاً: رحمت، عامترین صفت خداوند است که همه عنایات الهی به بندگان از آن نشأت می گیرد (یا من وسعت رحمته کل شیء). بنابراین رحمت که خود ناشی از اجتماع خالصانه مؤمنان بر محور ذکر و نماز است، مقدمه سایر آثار است و انجام مأموریت‌ها و تحقق آثار را ممکن، تسهیل و تسریع می کند.

۱. قَالَ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) يَافِضُ لَا يَأْتِي المَسْجِدَ مِنْ كُلِّ قَبِيلَةٍ إِلَّا وَفَدَهَا وَمِنْ كُلِّ أَهْلِ بَيْتِ الْأَنْجِبِيَّةِ يَأْفِضُ لَا يَزُجُّ صَاحِبَ المَسْجِدِ بِأَقْلٍ مِنْ إِخْدَى ثَلَاثِ خِصَالٍ إِمَّا دَعَاءٌ يَدْعُو بِهِ بِذُخْلَةِ اللَّهِ بِهِ الْجَنَّةَ وَإِمَّا دَعَاءٌ يَدْعُو بِهِ فَيَصْرُفُ اللَّهُ بِهِ عَنْهُ بَلَاءَ الدُّنْيَا وَإِمَّا أَخْبَرَهُ بِسُفْيَانِ فِي اللَّهِ (وسائل الشيعة، ج ۵، ص: ۱۹۳)

۲. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِنَّ بُيُوتِي فِي الْأَرْضِ المَسَاجِدُ تُضِيءُ لِأَهْلِ السَّمَاءِ كَمَا تُضِيءُ النَّجُومُ لِأَهْلِ الْأَرْضِ لِمَنْ كَانَتْ المَسَاجِدُ بُيُوتَهُ الْأَطْوَبَى لِعَبْدٍ تَوَضَّأَ فِي بَيْتِهِ ثُمَّ زَارَنِي فِي بَيْتِي إِلَّا عَلَى المَرُورِ كَرَامَةَ الزَّائِرِ إِلَّا بَشَرَ المَشَاءِينَ فِي الظُّلُمَاتِ إِلَى المَسَاجِدِ بِالنُّورِ السَّاطِعِ يَوْمَ القِيَامَةِ. (ابو جعفر برقي، ۱۳۷۱ هـ، ج ۱، ص: ۴۷)

۳. القُطُبُ الرَّوْندِيُّ فِي لُبِّ البَابِ، عَنِ النَّجَّيِّ ص قَالَ: المَسَاجِدُ بُيُوتُ المُتَّقِينَ وَمَنْ كَانَتْ المَسَاجِدُ بَيْتَهُ ضَمِنَ اللَّهُ لَهُ بِالرُّوحِ وَالرَّاحَةِ وَالجَّوَارِ عَلَى الصِّرَاطِ. (مستدرک الوسائل ومستنبط المسائل، ج ۲، ص: ۳۶۲)

۴. يَا بَادِرُ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَعْطِيكَ مَادَمَتِ جَالِسًا فِي المَسْجِدِ بِكُلِّ نَفْسٍ تَنْتَفَسُ فِيهِ دَرَجَةٌ فِي الجَنَّةِ، وَتُصَلِّيَ عَلَيْكَ المَلَائِكَةُ وَيَكْتُبُ لَكَ بِكُلِّ نَفْسٍ تَنْفَسْتَ فِيهِ عَشْرَ حَسَنَاتٍ وَبِمَحْيِ عَنكَ عَشْرَ سَيِّئَاتٍ. (كاشانی، ۱۴۰۶ هـ، ج ۲۶، ص: ۱۹۵)

۵. پیام به بیستین اجلاس سراسری نماز ۱۳۹۰/۷/۱۹

۶. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

« فرد تراز اسلامی

- اقبال به مسجد، رفت و آمد مستمر و انس با مسجد
- یافتن دوستان الهی
- شناخت قدر نماز و اقامه نماز به عنوان عملی محبوب، شوق انگیز و جذاب
- ترک گناه، دوری از فساد، فحشا و منکر
- معنویت، انس با خدا، تصفیه روح و نیل به خلوص
- اندیشه و تفکر
- علم و معرفت
- آراستگی به ایمان و پاکی از آلودگی های ظاهری و باطنی
- حفظ و تعمیق ایمان دینی
- بصیرت و روشن بینی
- مصونیت در برابر تهاجم فرهنگی و تبلیغات روانی دشمن
- زندگی پاک، خردمندانه، سالم، پر نشاط و پرانگیزه
- روحیه شهادت طلبی و آمادگی فداکاری و جان فشانی در راه خدا

مسجد تراز اسلامی، خانه و جایگاه جوانان، محل انس و رفت و آمد آنان^۱ و محلی برای یافتن دوستان الهی^۲ است. اهالی مسجد تراز اسلامی، قدر نماز را می دانند و نماز را به عنوان یک کار محبوب و مطلوب و شوق انگیز و جذاب به جامی آورند، نه تکلیفی از سرباز کردنی^۳؛ چنین نمازی موجب ترک گناه^۴ و دور شدن انسان ها از فساد^۵، فحشا، منکر^۶ می شود. مسجد تراز اسلامی به مردم معنویت می بخشد^۷ و محل انس با خدا^۸، تصفیه روح و نیل به خلوص است^۹. سخنان روحانی مسجد و عالم دین موجب تفکر اهل مسجد می شود و مسجد را به محل تفکر و تأمل تبدیل می کند^{۱۰}. در مسجد تراز اسلامی، جوانان پاک نهاد تحت تربیت روحانیون و معلمان آگاه و دلسوز قرار می گیرند و در نتیجه، مسجد کانون ذکر، عبادت، اندیشه و معرفت می شود^{۱۱}.

ره آورد عمل به دستور قرآنی زینت کردن به هنگام حضور در مسجد (خدوا زینتکم عند کل مسجد)، مزین شدن افراد به زینت ایمان و پاکی از آلودگی های ظاهری و باطنی^{۱۲} همچون غرور و برتری طلبی^{۱۳}، خودخواهی و خودکامگی، آزمندی، تجاوزگری، حسادت، بددلی و بدخواهی^{۱۴} است. مسجد تراز اسلامی، همانند حصار فرهنگی، حافظ ایمان دینی مردم و جوانان است^{۱۵} و امام جماعت تراز با قول و عمل خود این ایمان را عمیق تر و پُررونق می گرداند^{۱۶}. مسجد تراز اسلامی پایگاه بصیرت است و بصیرت فرهنگی و سیاسی مردم را ارتقاء میدهد و به آن ها می آموزد

۱. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۲. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) ... يَا فَضْلُ، لَا يَأْتِي الْمَسْجِدَ مِنْ كُلِّ قَبِيلَةٍ إِلَّا وَاقِدْهَا، وَمِنْ كُلِّ أَهْلِ نَيْبٍ الْإِنْجِيْبِيهَا. يَا فَضْلُ، إِنَّهُ لَا يَزِجُ صَاحِبَ الْمَسْجِدِ بِأَقْلٍ مِنْ إِحْدَى ثَلَاثٍ: إِمَّا دَعَاءٌ يَدْعُو بِهِ يَدْخُلُهُ اللَّهُ بِهِ الْجَنَّةَ، وَإِمَّا دَعَاءٌ يَدْعُو بِهِ لِيُصْرَفَ اللَّهُ بِهِ عَنْهُ بِلَادِ الدُّنْيَا، وَإِمَّا أَخٌ يَسْتَفِيدُهُ فِي اللَّهِ (عَزَّ وَجَلَّ). قَالَ: نِمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): مَا اسْتَفَادَ امْرُؤٌ مُسْلِمٌ فَائِدَةً بَعْدَ فَائِدَةِ الْإِسْلَامِ مِثْلَ أَخٍ يَسْتَفِيدُهُ فِي اللَّهِ (عَزَّ وَجَلَّ) (طوسي، ۱۴۱۴ هـ ق، ص: ۴۷) مَنْ أَدْمَنَ الْإِخْتِلَافَ إِلَى الْمَسْجِدِ أَصَابَ إِحْدَى الثَّمَانِ: أَخَا مُسْتَفَادٍ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، أَوْ عِلْمًا مُسْتَظَنًّا، أَوْ كَلِمَةً تُذَلِّهُ عَلَى هُدًى، أَوْ أُخْرَى تُصْرِفُهُ عَنِ الرَّذِيِّ، أَوْ رَحْمَةً مُنْتَظَرَةً، أَوْ تَرَكَ الذَّنْبَ حَيًّا، أَوْ خَشِيَّةً. (كنز العمال، ج ۷، ص: ۵۷۰)

۳. همان

۴. مَنْ أَدْمَنَ الْإِخْتِلَافَ إِلَى الْمَسْجِدِ أَصَابَ إِحْدَى الثَّمَانِ: أَخَا مُسْتَفَادٍ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، أَوْ عِلْمًا مُسْتَظَنًّا، أَوْ كَلِمَةً تُذَلِّهُ عَلَى هُدًى، أَوْ أُخْرَى تُصْرِفُهُ عَنِ الرَّذِيِّ، أَوْ رَحْمَةً مُنْتَظَرَةً، أَوْ تَرَكَ الذَّنْبَ حَيًّا، أَوْ خَشِيَّةً. (كنز العمال، ج ۷، ص: ۵۷۰)

۵. بیانات در دیدار مردم قم ۱۳۷۵/۱۰/۱۹

۶. صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۳۹۲، ۱۳۵۹/۳/۱۴

۷. دیدار با مسئولین اجرایی استان کرمانشاه ۱۳۹۰/۷/۲۸

۸. بیانات در دیدار مردم قم ۱۳۷۵/۱۰/۱۹

۹. همان

۱۰. همان

۱۱. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

۱۲. تسنیم، ج ۲۸، صص: ۴۵۸-۴۶۰

۱۳. بنیاد بین المللی علوم و حیاتی اسراء، ir.esra.portal، تاریخ بازدید: ۱۳۹۷/۴/۳۱

۱۴. پیام به هشتمین اجلاس سراسری نماز در تاریخ ۱۳۷۷/۶/۱۸

۱۵. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۱۶. بیانات در دیدار جمعی از روحانیون در تاریخ ۱۳۷۰/۱۲/۱۴

که به جای اشخاص، گروه‌ها و احزاب، به حرکت عمومی جامعه و نسبت آن با اهداف نظام (عدالت اجتماعی، استقلال واقعی، ایجاد تمدن اسلامی، تدبیر روزافزون جامعه) توجه کنند و با چنین نگاه سیاسی‌ای به حوادث جامعه بنگرند.^۱ امام جماعت مسجد تراز اسلامی، با مأمومین، به ویژه جوانان ارتباط چهره به چهره برقرار می‌کند و از این طریق به خنثی‌سازی آثار منفی تبلیغات بیگانه^۲ به نحو موثرتر و کارآمدتر از فضای مجازی و صدا و سیما می‌پردازد و به مخاطبان، به ویژه جوانان، در برابر تهاجم فرهنگی دشمن مصونیت می‌بخشد.^۳ مسجد تراز اسلامی، به علت فضای نورانی و عطر آگین خود که ناشی از برکت نماز و عبادت خالصانه است، کالبد زندگی انسان‌ها را لطیف، نورانی، معطر^۴، پر نشاط و پرنگیزه می‌سازد^۵ و زندگی پاک، خردمندانه و سالم را برای اهل خود به ارمغان می‌آورد. با این اوصاف در مسجد تراز اسلامی، افرادی پرورش می‌یابند که روحیه شهادت‌طلبی دارند و آماده جان فشانی و فداکاری در راه خدا هستند.^۶

۱. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱
۲. صحیفه امام، ج ۱۷، ص: ۴۲-۴۴، ۱۳۶۱/۷/۲۲
۳. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱
۴. پیام به هشتمین اجلاس سراسری نماز در تاریخ ۱۳۷۷/۶/۱۸
۵. پیام به بیستمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۹۰/۷/۱۹
۶. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸
۷. صحیفه امام، ج ۹، ص: ۸۹، ۱۳۵۸/۴/۲۴ - بیانات در دیدار مردم قم ۱۳۷۵/۱۰/۱۹ - بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

« جامعه تراز اسلامی

- اتحاد و انسجام و هماهنگی همه اقشار مردم
- دفع و رفع ظلم و ستم
- استقلال کشور و ملت
- استقامت ملی
- کاهش هزینه‌های مادی و معنوی جامعه
- پیشرفت نظام
- زمینه‌سازی برای ایجاد تمدن اسلامی

اگر همه قشرهای مردم با هم متحد باشند، دشمن نمی‌تواند آسیبی به کشور بزند^۱، مسجد تراز اسلامی، کانون اتحاد، انسجام^۲، هماهنگی همه اقشار مردم و کنار گذاشتن اختلافات است^۳.

۱. صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۳۶۲-۳۶۳، ۱۳۵۹/۸/۲۶

۲. وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِزْوَاجًا لِأَنفُسِهِمْ حَرَابًا لَّئِن لَّمْ يَظْهَرِ لَهُمْ نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ مِنَ قَبْلُ وَلَيَحْلِفْنَ إِنْ أَرَادْنَا إِلَّا الْخُسْفَىٰ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ. (سوره توبه، آیه: ۱۰۷)

۳. صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۹-۲۰، ۱۳۵۹/۴/۲۰ - تسنیم، ج ۳۵، صص ۲۸۵ و ۲۸۶

مسجد تراز اسلامی و نماز، ملت را به قیام الله و امی دارد^۱ و منشأ حرکت ها و نهضت های اسلامی بزرگ^۲ علیه استبداد داخلی و استعمار خارجی می شود.^۳ این مسجد موجب دفع و رفع ظلم و ستم از جامعه می شود^۴ و بر اساس سنت جهاد در برابر ظلم و امر به معروف و نهی از منکر به نماز گزاران می آموزد که در برابر ظلم قدرتهای بزرگ علیه ملت ها سکوت نکنند و تسلیم فشارهای قلدر مابانه آنان نشوند.^۵ قدرت های شیطانی می خواهند همه نهادهای مهم و اثرگذار کشور شامل دانشگاه، مجلس، دولت و...، تحت سلطه و در خدمت آنان باشد؟^۶ اما مسجد تراز اسلامی با روشنگری و تبیین اهداف نظام سلطه و تقویت ایمان مردم، ضامن استقلال ملت هاست.^۷ حفظ استقلال و دستیابی به اهداف نهایی نهضت ها نیازمند استقامت است. ائمه جماعات با استقامت خویش^۸ و تلاش برای تعمیق ایمان مردم^۹، مسجد را به پایگاه استقامت ملی^{۱۰} تبدیل می کنند.

مسجد تراز اسلامی، هزینه های مادی و معنوی بسیاری از جمله هزینه های ناشی از اختلافات و درگیری ها، انحرافات و آسیب های اجتماعی، جرائم و جنایات، فتنه ها و آشوب های خیابانی و... را از دوش جامعه، مردم و مسئولان بر میدارد^{۱۱} و با ترویج معنویت و معرفت دینی در میان مردم، به ویژه جوانان، پیشرفت نظام را تسریع میکند^{۱۲} و زمینه را برای ایجاد تمدن اسلامی فراهم می کند.^{۱۳}

۱. جَعَلَ اللهُ الْكَفَّةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيَامًا لِلنَّاسِ. (تفسیر تسنیم، ج ۶، ص ۵۵۰)

۲. پیام به ملت شریف ایران در چهارمین روزار تحال امام خمینی ۱۳۶۸/۴/۲۳ - صحیفه امام، ج ۸، ص: ۱۳۵۸/۳/۱۵، ۶۰

۳. بیانات در دیدار مردم قم ۱۳۷۵/۱۰/۱۹ - صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۹-۲۰، ۱۳۵۹/۴/۲۰

۴. تسنیم، جلد ۶، ص: ۲۲۵ و ۲۳۱

۵. بیانات در جمعی از روحانیون ۱۳۷۰/۱۲/۱۴

۶. صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۳۵۹/۸/۲۶، ۳۶۲

۷. بیانات در دیدار مردم قم ۱۳۷۵/۱۰/۱۹ - تسنیم، جلد ۶، ص: ۲۳۳ - صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۳۵۹-۳۶۱، ۱۳۵۹/۸/۲۶

۸. صحیفه امام، ج ۹، ص: ۴۷۹-۴۸۰، ۱۳۵۸/۶/۱۸

۹. بیانات در دیدار جمعی از روحانیون در تاریخ ۱۳۷۰/۱۲/۱۴

۱۰. بیانات در دیدار مردم قم ۱۳۷۵/۱۰/۱۹

۱۱. پیام به بیستمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۹۰/۷/۱۹

۱۲. دیدار با مسئولین اجرایی استان کرمانشاه ۱۳۹۰/۷/۲۸

۱۳. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

« ویژگی‌ها

این مقوله شامل ویژگی های انحصاری و متمایز کننده مسجد تراز اسلامی است که عمدتاً پس از انجام مأموریت ها و حتی تحقق برخی آثار، نمایان می شوند. این ویژگی ها عبارتند از:

- آباد و آراسته
- دارای معماری ساده و نشانگر هویت اسلامی
- معنویت و نورانیت
- مأمن و آرامش بخش
- پایگاه خودسازی و تقوا
- روح، مرکز و قطب شهر، روستا و همه مراکز جمعیتی
- مرکز ارتباط روحانیت و ملت
- جایگاه و خانه جوانان
- زنده و پر نشاط، آینده پو و لبریز از امید
- برخوردار از ظرفیت و توان سازماندهی و هماهنگ سازی مردم در مواقع ضروری و بحرانی
- مایه ترس دشمنان

مسجد تراز اسلامی در اثر عمل نقش آفرینان به وظیفه‌ی خود، یعنی عمران ظاهری و باطنی، مسجدی^۱، آباد است. در بُعد مادی از ساختمانی سالم، مستحکم، ایمن و آراسته به آرایه‌های ظاهری برخوردار است. پخش اذان دلنواز، برقراری نماز جماعت در سه وقت، وجود امام جماعت عادل‌ی که مأمومین با نگاه کردن به او، یاد خدا می‌افتند^۲ و حضور گرم و اجتماع پر جمعیت همه اقشار مردم و جوانان و عبادت موحدانه^۳ آنان، نشانه آبادی و آراستگی معنوی^۴ مسجد است.

معماری مسجد تراز اسلامی، ساده^۵ و دارای آرایه‌ها و نشانه‌های آشکار اسلامی^۶ است که در مقایسه با دیگر بناهای شهری و معابد سایر ادیان^۷، هویتی منحصر به فرد و متمایز^۸ به آن می‌بخشد. به برکت نماز و عبادت جمعی مؤمنان و کلام و عمل روحانی شایسته، مسجد تراز اسلامی از فضایی نورانی^۹ و معنوی^{۱۰} برخوردار است و مأمون^{۱۱} و پناهگاه معنوی و مایه آرامش^{۱۲} مؤمنان است. نماز گزاران در مسجد تراز اسلامی با کسب علم و معرفت، در ساحت اعتقادی رشد می‌کنند و با تقویت ایمان، در ساحت عمل صالح، تعالی می‌یابند؛ بر این اساس، مسجد پایگاه تقوا^{۱۳} و خودسازی^{۱۴} و جایگاه رشد و سلوک معنوی برای مؤمنان می‌شود.

نتیجه عمل نقش آفرینان به وظیفه‌ی ساختن مسجد با معیار مرکزیت و دسترس پذیری آسان و نیز برقرار بودن مسجد و برخورداری از روحانی شایسته، این است که مسجد هنگام نماز در

۱. تسنیم، جلد ۶، صص ۲۳۶-۲۳۷

۲. تسنیم، ج ۲۸، صص ۴۶۷-۴۶۹

۳. تسنیم، ج ۳۳، صص: ۳۷۹-۳۸۰

۴. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۹/۷/۱۸

۵. تسنیم، جلد ۶، صص ۲۴۲ تا ۲۴۴ - یا ابن مسعود ما یغنی من یتنعم فی الدنیا إذا أخلد فی النار یَعْلَمُونَ ظاهراً من الحیاة الدنیا و هم عن الآخره هم غافلون یبنون الدور و یشیدون القصور و یزخرفون المساجد لیست همتهم إلا الدنیا، عاکفون علیها، معتمدون فیها، ألہتهم بطونهم (کاشانی، ۱۴۰۶ هـ، ج ۲، ص: ۲۰۸)

۶. بیانات در هفدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۷/۸/۲۹

۷. التبیّ ص اَنَّهُ قَالَ فِي حِجَّةِ الْوُدَّاعِ - اِنْ مِنْ اَشْرَاطِ الْقِيَامَةِ... اِنْ عِنْدَهَا تَزْحُفُ الْمَسَاجِدُ - كَمَا تَزْحُفُ الْبَيْعُ وَالْكَنَائِسُ... (عاملی، ۱۴۰۹ هـ، ج ۱، ص: ۳۴۸)

۸. اَنَّ عَلِيَّاع رَأَى مَسْجِدًا بِالْكُوفَةِ قَدْ شُرِّفَ فَقَالَ كَأَنَّهُ بَيْعَةٌ وَقَالَ اِنَّ الْمَسَاجِدَ تَبْنِي جَمًا لَا تَشْرَفُ (طوسی، ۱۴۰۷ هـ، ج ۳، ص: ۲۵۳)
ج غفر بن مُحَمَّد عن ابيه عن اَنِّ عَلِيَّاع كَانَ يَكْسِرُ الْمَخَارِبَ اِذَا رَأَاهَا فِي الْمَسَاجِدِ وَيَقُولُ كَأَنَّهُا مَذَابِخُ الْيَهُودِ (قمی، ۱۳۸۶ هـ، ج ۲، ص: ۳۲۰)
قَالَ الْبَاقِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اِذَا قَامَ الْقَائِمُ لَمْ يَبْقُ مَسْجِدٌ عَلَيَّ وَجِهَ الْاَرْضِ لَهُ شُرْفٌ اِلَّا هَدَمَهَا وَجَعَلَهَا جَمًا (عاملی، ۱۴۱۲ هـ، ج ۲، ص: ۱۸۵)

۹. پیام به بیست و نهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۹۰/۷/۱۹

۱۰. پیام به ملت شریف ایران در چهلمین روز ارتحال امام خمینی ۱۳۶۸/۴/۲۳

۱۱. پیام به دوازدهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۸۱/۶/۱۶

۱۲. پیام به بیست و نهمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۹۰/۷/۱۹

۱۳. پیام به دوازدهمین اجلاس سراسری نماز در تاریخ ۱۳۸۱/۶/۱۶

۱۴. بیانات در دیدار انجمن جماعات مساجد تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

همه مراکز تجمع انسانی مملو از جمعیت مؤمنان می‌شود و به کالبد زندگی اجتماعی، روحی الهی^۱ و چهره ای ایمانی و معنوی می‌بخشد و به مثابه بارزترین نشانه شهر اسلامی^۲ و آیین مسلمانان، جلوه‌گری میکند. تأمین عوامل زمینیه ساز و تسهیل گر که موانع رفتن مردم به مسجد را برطرف و مقتضی آن را موجود می‌گرداند از یک سو، و حضور روحانی واجد ویژگی‌ها و شرایط مطلوب در مسجد که به احوال و امور مردم رسیدگی می‌کند از سوی دیگر، مسجد را مرکز ارتباط روحانیت و ملت^۳ می‌سازد و زمینه را برای هدایت و ارشاد مردم و حرکت‌های اجتماعی فراهم میکند.

وقتی راهبرد جذب جوانان با اولویت، در دستور کار امام جماعت و اعضای هیئت امناء، مدیران و مسؤلان بخش‌های مختلف مسجد، مانند پایگاه مقاومت بسیج و کانون فرهنگی هنری مسجد قرار گرفت و به نحو احسن اجرا شد، انس جوانان با مسجد و رفت و آمد و فعالیت آن‌ها در مسجد روزافزون می‌شود و بدین ترتیب جوانان، مسجد را خانه و جایگاه خود^۴ می‌شمرند. موج حضور جوانان در مسجد و تشکیل صف‌های جماعت پر شور^۵، فضای مسجد را جوانانه، زنده و پرنشاط می‌سازد؛ این امر نوید بخش پرورش انسان‌های مؤمن، انقلابی، مقاوم و خدمت‌گزار برای نسل‌های آینده، مدیران و کارگزاران کشور می‌شود و چهره‌ای آینده‌پو و لبریز از امید^۶ از مسجد به نمایش می‌گذارد.

مساجد ستاد اسلام هستند^۷. همانگونه که در صدر اسلام، برای مقابله با دشمنان اسلام مردم و طوایف از مسجد بسیج می‌شدند^۸ و در ایام انقلاب نیز، مسجد مرکز تشکل مردم بود و سپس یک سازماندهی عظیم مسجدی به نام کمیته‌های انقلاب تا مدت‌ها همه‌ی کارهای انقلاب را به عهده گرفت و آشفستگی‌های آن دوران را به سامان رساند^۹، مسجد تراز اسلامی هم از ظرفیت و توان سازماندهی و هماهنگ‌سازی مردم به منظور مقابله با انواع دشمنی‌ها و انجام کارهای

۱. پیام به بیستمین اجلاس سراسری نماز ۱۳۹۰/۷/۱۹

۲. بیانات در هفدهمین اجلاس سراسری نماز: ۱۳۸۷/۸/۲۹

۳. صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۱۵، ۱۳۵۹/۴/۲۰

۴. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

۵. پیام به دوازدهمین اجلاس سراسری نماز در تاریخ ۱۳۸۱/۶/۱۶

۶. پیام به نوزدهمین اجلاس سراسری نماز: ۱۳۸۹/۷/۱۸

۷. صحیفه امام، ج ۱۳، ص: ۲۰-۲۱، ۱۳۵۹/۴/۲۰

۸. صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۳۹۱، ۱۳۵۹/۳/۱۴

۹. بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران ۱۳۹۵/۵/۳۱

بر زمین مانده کشور در مواقع ضروری و بحرانی برخوردار است. بنابراین تا زمانی که این مراکز ستاد اسلام قوی و واجد مؤلفه های مندرج در این سند باشند، مایه ترس شیاطین و دشمنان اسلام^۱، و امنیت خاطر مؤمنان هستند.

۱. صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۱۴۰۳۹۴/۳/۱۳۵۹